

1. ALGEMENE VOORSTELLING

VZW JONGERENWERKING PIETER SIMENON (JPS)

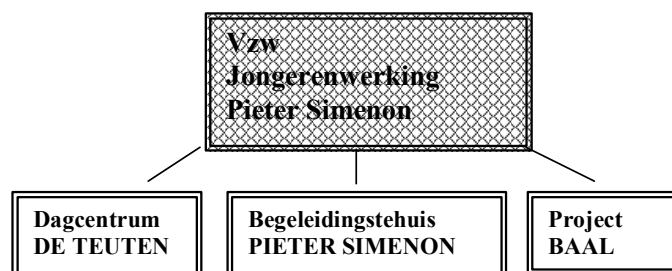
1.1. Algemene werking vzw JPS

Erkend door:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand

Capaciteit:

40 jongeren

2 voorzieningen en projectwerking

1. Begeleidingstehuis Pieter Simenon, Lommel

30 adolescente jongens

Residentiële voorziening met intensieve, integrale begeleiding

CANO: Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning

- Residentiële leergroep
- Project GKRB: Gestructureerde Kortdurende Residentiële Begeleiding (7)
- Contextbegeleiding / BZW: Begeleid Zelfstandig Wonen (7)
- Dienst Tijdsbesteding / Project Werkatelier - Brugproject
- Project Ervaringsleren / Leer-Werkcentrum La Gileppe (3)

2. Dagcentrum De Teuten, Lommel

10 jongens / meisjes

Semi-residentiële voorziening

Ambulante gezinsbegeleiding

3. Project BAAL: Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg, Hasselt

Alternatieve afhandelingen rond minderjarige delictplegers

- Herstelbemiddeling
- HERGO: Herstelgericht Groepsoverleg
- Gemeenschapsdienst
- Leerproject Slachtoffer in Beeld - Minderjarigen (SIB-M)

Organisatie:

- algemene vergadering / raad van bestuur
- vriendenkring / feestcomité
- directie / beleidsvergadering
- coördinatie per deelwerking: BAAL, dagcentrum, CANO-dienstverlening, CANO-dienst tijdsbesteding, CANO-facilitair
- coördinatiesteunfuncties: personeelszorg, kwaliteitszorg, facilitair
- externe samenwerkingsverbanden
- tijdschrift JA / fondsenwerving

Martinus van Gurplaan 45, 3920 Lommel
tel. 011/54.46.08

fax 011/55.33.01

www.pietersimenon.be
e-mail: pietersimenon@pandora.be

1.2. Algemene informatie vzw JPS

De vzw Jongerenwerking Pieter Simenon is een privaat initiatief, werkzaam in het kader van de Bijzondere Jeugdbijstand en Jeugdbescherming. De werking evolueert reeds jaren als een kleinschalig, gedifferentieerd, territoriaal gespreid en voortdurend vernieuwend verblijfs- en begeleidingsaanbod voor verschillende doelgroepen van jongeren.

De **missie** werd voor de totale organisatie in 2003 vernieuwd als volgt:

‘Wij engageren ons samen verbindend te werken om breuken tussen jongeren, hun leefomgeving en de samenleving te herstellen, in antwoord op maatschappelijke verwijzing. Wij willen dit realiseren vanuit een evenwichtig verdeelde zorg voor de doelgroepen, de medewerkers en de organisatie’.

De globale erkende capaciteit is sedert 01/12/2003 vastgesteld op 40 jongeren, verdeeld over 2 voorzieningen: een residentieel begeleidingstehuis (30) en een dagcentrum (10). Beide voorzieningen zijn erkend door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand.

Daarnaast wordt via een project van de Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand vanaf eind 1998 het Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg (BAAL) georganiseerd.

1.3. Kadering van het project BAAL binnen vzw JPS

In 1998 verscheen de vernieuwde regelgeving inzake projecten en experimenten in de Bijzondere Jeugdbijstand.

Vanuit de vzw Jongerenwerking Pieter Simenon werd op 30/03/1998 een projectvoorstel ingediend getiteld Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg (BAAL).

Dit voorstel sloot nauw aan bij de jarenlange ervaring met normoverschrijdend risicogedrag bij de residentiële populatie van het begeleidingstehuis Pieter Simenon, meer bepaald ook met de knelpunten bij een louter begeleidings- of behandelingsgericht aanbod voor jongeren die delicten plegen.

Bovendien werd dit projectvoorstel bijzonder geïnspireerd door de visieontwikkeling inzake het jeugdsanctierecht binnen de Vlaamse werkgroep jeugdsanctierecht enerzijds en de recente ontwikkelingen op het vlak van het herstelrecht anderzijds.

In het najaar 1998 kon het concept voor het project BAAL worden afgestemd met de afdeling Bijzondere Jeugdbijstand en werd met ingang van 01/11/1998 een tijdelijke overeenkomst afgesloten met de Vlaamse Gemeenschap.

Bureau Alternatieve Afhandeling Limburg, staat sindsdien voor de ontwikkeling van een globale, herstelgerichte visie en aanpak ten aanzien van alternatieve afhandeling bij minderjarige delictplegers in de provincie Limburg en organiseert de uitvoering via herstellbemiddeling, HERGO, gemeenschapsdienst en leerproject.

Herstellbemiddeling evolueerde snel en kwam op kruissnelheid. Vanaf 01/11/1999 werd de werking uitgebreid met de afhandelingsvormen gemeenschapsdienst en het leerproject ‘Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen’. In functie van de ontwikkeling en de uitvoering van het leerproject ‘Slachtoffer in Beeld - Minderjarigen’ liep vanaf 01/03/2001 een bijkomende projectovereenkomst. In juli 2003 werd het eindrapport ‘Praktijkexperiment Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen’ overgemaakt aan de Afdeling Bijzondere Jeugdbijstand.

BAAL maakte sinds eind 2001 ook deel uit van het wetenschappelijk begeleid pilootproject ‘Herstelgericht groepsoverleg in Vlaanderen’.

De dienst heeft vanaf haar start een uitbouw gekend vanuit een locatie te Hasselt.

2. BAAL ALS PROJECT

2.1 De opdracht van BAAL

doel

1. De ontwikkeling en de gecoördineerde uitvoering van een globale, herstelgerichte visie en aanpak t.a.v. minderjarige delictplegers van de gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren.
2. De effectieve uitvoering van alternatieve afhandelingvormen bij minderjarige delictplegers, zijnde herstelbemiddeling, HERGO, leerproject SIB-M en gemeenschapsdienst.

doelgroep

Minderjarige delictplegers uit de beide gerechtelijke arrondissementen van de provincie Limburg, op verwijzing van enerzijds het Parket in Jeugdzaken en anderzijds de Jeugdrechtbank.

methodiek

doel 1: ontwikkeling van diverse samenwerkingsrelaties en -verbanden met alle relevante partners op het terrein: Jeugdrechters en Parketmagistraten, sociale diensten bij de Jeugdrechtbanken, projecten Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen, advocatuur, slachtofferhulp, provincie en gemeenten, enz...

doel 2: de effectieve uitvoering van diverse afhandelingsvormen, zijnde

Herstelbemiddeling

Bedoeld voor bekende daders vanaf 12 jaar, met gekende benadeelden, met aanwijsbare materiële en/of morele schade. Louter druggebruik is uitgesloten. Herstelbemiddeling is een vrijwillig aanbod dat gebeurt door een neutrale derde. Minderjarige daders, ouders en benadeelden worden uitgenodigd om via een bemiddelingsproces te komen tot een zo goed mogelijke oplossing of herstel t.a.v. de gevolgen van het delict.

HERGO (herstelgericht groepsoverleg)

HERGO beoogt een begeleid overleg tussen de minderjarige dader en zijn achterban, het slachtoffer en zijn achterban en o.a. een gespecialiseerde politiebeambte. Uitkomst van dit overleg dient een intentieverklaring te zijn, die moet leiden tot herstel van de schade voor het slachtoffer en de samenleving. Het groepsoverleg wordt begeleid door een moderator.

Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (SIB-M)

Leerproject, bedoeld voor jongeren vanaf 14 jaar, die de gevolgen van hun misdrijf voor het slachtoffer minimaliseren. Opgelegd door de Jeugdrechter als reactie op een strafbaar feit met uitsluiting van louter druggebruik en seksuele delicten.

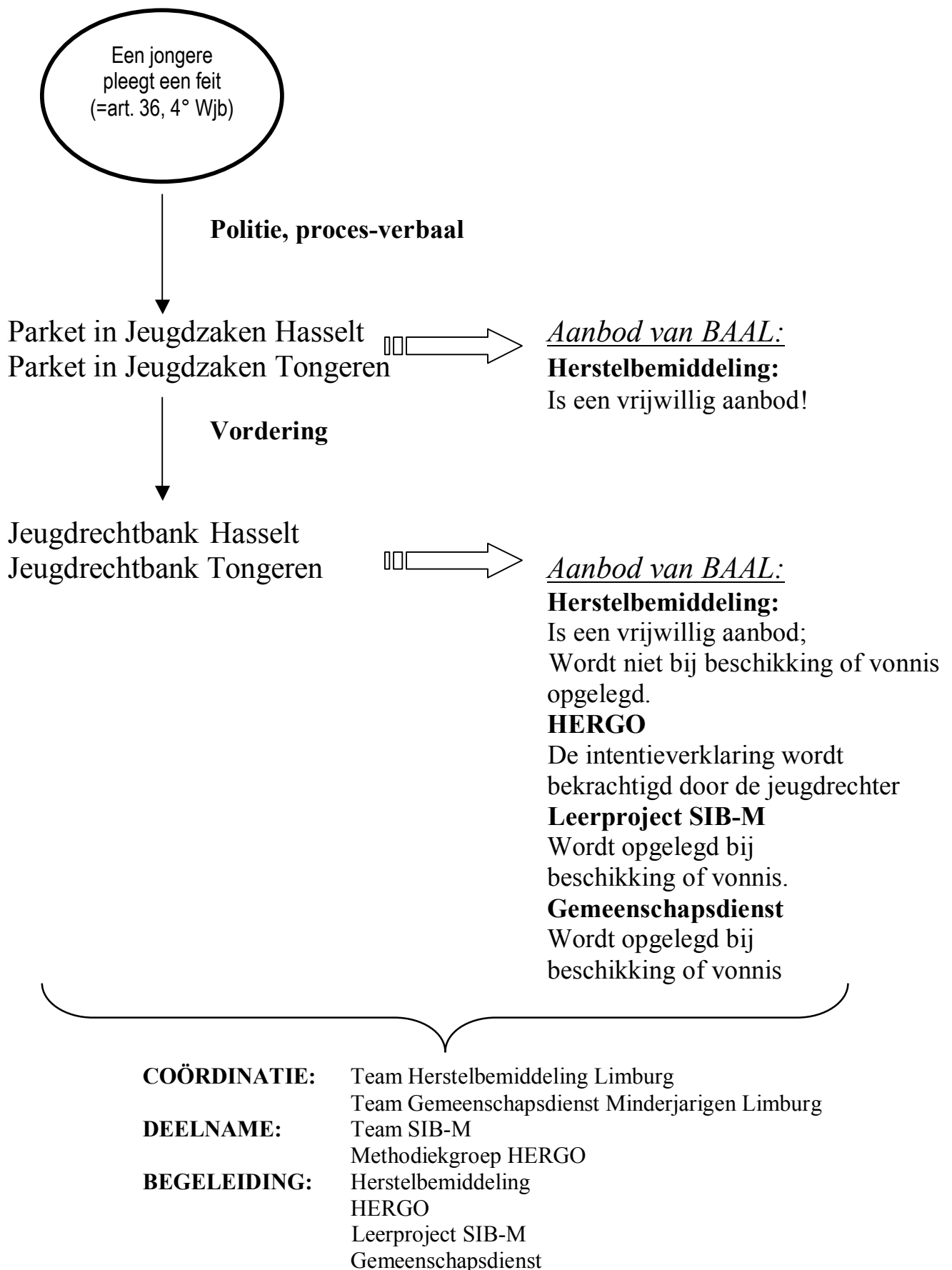
Specifiek doel: kennis en inlevingsvermogen vergroten inzake schade en slachtofferschap, de jongere stimuleren om hierin verantwoordelijkheid op te nemen.

Een groepsprogramma van 20 uren dat gebruik maakt van groepsdiscussies, rollenspelen, slachtoffergetuigenissen en externe deskundigen.

Gemeenschapsdienst:

Bedoeld voor jongeren vanaf 12 jaar als reactie op delicten, met uitsluiting van louter druggebruik en seksuele delicten. De jongere levert een werkprestatie in de non-profit gedurende het aantal uren dat door de Jeugdrechter wordt opgelegd. Zo krijgt de jongere de kans om zélf zijn verantwoordelijkheid voor zijn daden op te nemen en op een zinvolle wijze zijn delict te herstellen naar de samenleving en zijn omgeving toe.

2.2. De opdracht in de praktijk

3. BAAL IN ORGANISATIE-PERSPECTIEF

3.1. Basisvisie van BAAL

Basistekst HERSTEL :

Het uitgangspunt om over herstel te spreken is dat er een gebeurtenis heeft plaatsgevonden die schade heeft verwekt, een zgn. schade-verwekkende gebeurtenis.

Deze gebeurtenis impliceert drie partijen nl. de dader, het slachtoffer en de samenleving die n.a.v. deze gebeurtenis betrokken partijen zijn.

De dader is een verantwoordelijk mens die iets goed te maken heeft t.a.v. het slachtoffer en de samenleving.

Het slachtoffer is een verantwoordelijk mens die het recht heeft op erkenning van zijn slachtofferschap en het herstel van zijn schade.

Enerzijds is het samenleven verstoord en dient dit hersteld te worden, anderzijds dient de samenleving maximale mogelijkheden te bieden aan de partijen om zelf te komen tot herstel van de schade.

In het reageren met herstel willen we de partijen evenwaardig benaderen in een proces van betekenisuitwisseling. Dit proces geeft de mogelijkheid aan de partijen tot uitwisseling van de betekenis die zij geven aan de schade-verwekkende gebeurtenis en de gevolgen ervan.

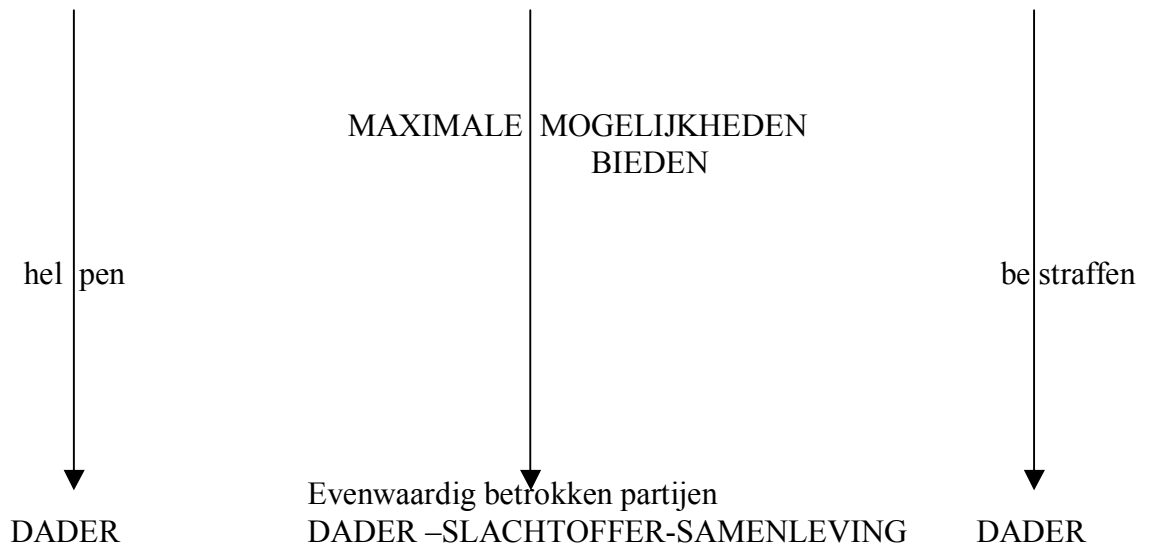
Binnen dit proces van betekenisuitwisseling willen wij via ons aanbod van afhandelingsvormen een bijdrage leveren om te komen tot het 'herpositioneren', het 'verbinden', het 'herstellen' t.o.v. elkaar, de feiten en de schade.

We zien herstel als een reactiemodel op zich maar dat zich complementair kan verhouden naar andere reactiemodellen zoals het rehabilitatiemodel en het repressieve model.

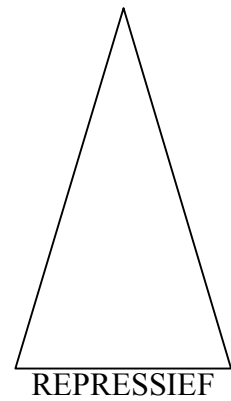
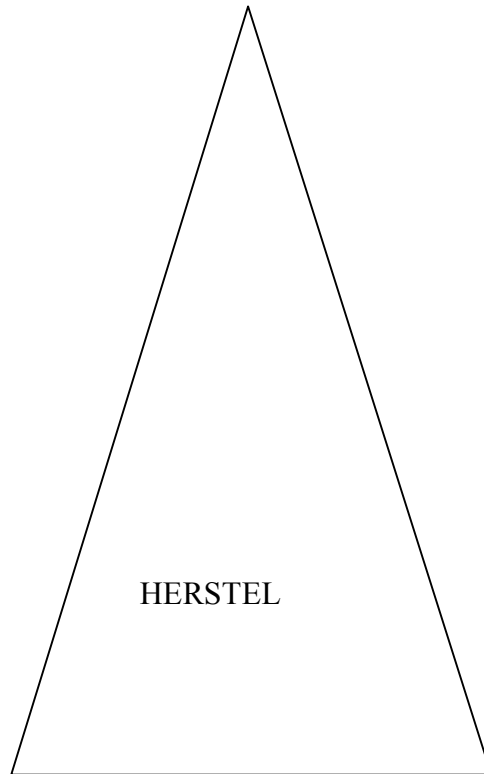
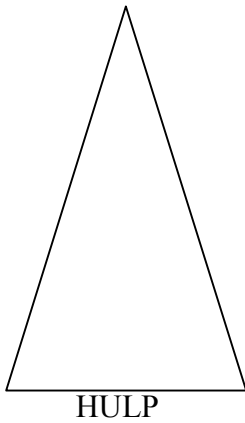
Los van het reageren op een schade-verwekkende gebeurtenis behoudt ieder individu recht op hulp vanuit zijn hulpvraag.

Bovenstaande visietekst vindt u hier schematisch weergegeven

EEN SCHADE-VERWEKKENDE GEBEURTENIS

Proces: betekenis uitwisselen

Produkt: - Herpositioneren
- Verbinden
- Herstel van schade (2m)

Procedure : verschillende
afhandelingsvormen

3.2. Organisatieconcept BAAL

Onze opdracht en opdrachtgever

BAAL heeft een tweeledige opdracht vanuit de afdeling Bijzondere Jeugdbijstand. Concreet bestaat deze uit enerzijds de ontwikkeling en de gecoördineerde uitvoering van een globale herstelgerichte visie en aanpak t.a.v minderjarige delictplegers van de gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren (i.c. de provincie Limburg) en anderzijds de effectieve uitvoering van de afhandelingsvormen bij minderjarige delictplegers, met name herstelbemiddeling, HERGO, het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (SIB-M) en gemeenschapsdienst.

Doorheen dit jaarverslag zal logischerwijs blijken dat het realiseren van een herstelgerichte praktijk voor minderjarige delictplegers én hun slachtoffers vanuit onze herstelgedachte de hoofdaangelegenheid vormt van onze werking. Om onze opdracht vlot en kwaliteitsvol te organiseren, steunen we op ons huidig ontwikkeld organisatiekader dat geïnspireerd is door zowel onze visie op herstel als op onze dagelijkse praktijk.

Onze werkgever

Zoals te lezen in punt 1 is BAAL een project van vzw Jongerenwerking Pieter Simenon. Dit vindt uiteraard zijn vertaling in een aantal organisatorische aspecten. Iedere medewerker van BAAL is immers werknemer van de vzw Jongerenwerking Pieter Simenon en situeert zich zo midden in het veld van de Bijzondere Jeugdbijstand

De organisatorische realisatie van de opdracht

Wij realiseren onze opdracht met heel wat gebruikelijk overkoepelend overleg met relevante partners zoals verwijzers, belendende sectoren,... (Zie hoofdstuk 4).

In de uitvoering van onze praktijkopdracht werken we met inhoudelijke subteams per afhandeling. BAAL coördineert het team herstelbemiddeling Limburg en het team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg. Beide teams zijn naast de BAAL-medewerkers samengesteld uit verschillende Limburgse AGM-diensten¹ en/of uitvoerders van de afhandeling binnen het meerderjarigenkader. Vanaf de opstart van de teams werd uitdrukkelijk gekozen voor deze samenwerkingsoptie en dit op basis van de gemeenschappelijke inhoud, nl de uitvoering van herstelbemiddeling en gemeenschapsdienst. Door deze samenwerkingsstructuur hebben wij het versnipperd en beperkend kader van de verschillende subsidiërende overheden en werkgevers constructief kunnen overstijgen. Maar deze zijn in de toekomst mogelijk voor optimalisatie vatbaar. Binnen onze organisatiestructuur zit de mogelijkheid ingebed om tot insluiting van alle herstelgerichte afhandelingen te komen in het realiseren van onze herstelgerichte visie en dit over heel de provincie Limburg. Door per afhandeling te werken met inhoudelijke teams kan er bijna naadloos aangesloten worden door iedere inhoudelijk gelinkte methodiek en dit los van werkgeverschap en subsidiërende overheid. Daarnaast nemen we over de provinciegrens deel aan het team SIB-M en de methodiekgroep HERGO aangezien deze afhandelingen momenteel zo inhoudelijk georganiseerd worden.

Met onze huidige structuur van inhoudelijke teamwerkingen per afhandeling kunnen we over heel de provincie Limburg een kwalitatief herstelgericht aanbod garanderen waarin iedere afhandeling een duidelijke plaats krijgt maar wel wordt uitgedaagd om zich duidelijk te blijven positioneren binnen het grotere geheel. Hieruit vloeit ook het blijvend engagement als dienst om methodiek – en visieontwikkeling als dynamisch gegeven op te nemen binnen de organisatie.

¹ We werken samen met de AGM-diensten van Beringen, Genk, Hasselt, Lanaken en Maasmechelen. Bij de besprekingen van de respectieve teams komen we op de persoonlijke samenstelling terug (Zie hoofdstuk 6).

Door dit provinciaal aanbod zijn we geëvolueerd naar een aanspreekpuntfunctie van de herstelgerichte afhandelingen voor minderjarigen in Limburg. Deze positie van aanspreekpunt uit zich in de beeldvorming van BAAL in associatie met herstelgericht denken en reageren t.a.v. jeugddelinquentie. Deze aanspreekpositie faciliteert gemakkelijk de weg naar een doorgedreven samenwerkingsnetwerk met partners in het veld omdat dit gecentraliseerd kan gebeuren aangezien het aanbod gemeenschappelijk onder één dak vervat zit.

Zoals te lezen onder punt 3.5. personeelsorganisatie heeft BAAL een gesubsidieerd personeelscontingent van 6 FT personeelsleden. Naast 1 FT coördinatiemandaat hebben we voor de 5 FT medewerkers geopteerd voor gecombineerde functieprofielen zodat een medewerker de uitvoering van twee afhandelingsvormen op zich kan nemen. Concreet combineren de medewerkers twee afhandelingsvormen per persoonlijk mandaat zoals bijvoorbeeld herstelbemiddeling en gemeenschapsdienst. Deze gecombineerde mandaten genereren een bredere betrokkenheid op de totale opdracht van de dienst en worden als verrijkend ervaren door de medewerkers omdat ze naast inhoudelijke uitwisseling tussen de methodieken ook een boeiende bijdrage leveren in de beroepsontplooiing van een medewerker.

3.3. Doelstellingen

3.3.1. Doelstellingen in blijvend perspectief

Als dienst onderschrijven we volgende inhoudelijke doelstellingen als algemene ankers:

1. Het komen tot het delen van onze visie op herstel.
2. Het creëren van een draagvlak waarbinnen herstel een algemeen gekend model is en herstel steeds gezien kan worden als één van de mogelijkheden bij het reageren op jeugddelinquentie.
3. Complementair werken met diensten/instanties waar raakvlakken zijn.
4. Inhoudelijke coördinatie verwezenlijken.

Het spreekt voor zich dat bovenstaande doelstellingen geen jaardoelstellingen zijn maar een meer gespreid karakter zullen kennen.

Voor 2005 – medio 2006 wensten we een duidelijk actieplan op te stellen ter realisatie van bepaalde segmenten binnen deze inhoudelijke doelstellingen.

3.3.2. Doelstellingen in perspectief van een actieplan

Bovenstaande algemene ankerdoelstellingen confronteerden ons in de dagelijkse praktijk met het ontbreken van een duidelijk actieplan waarin een aantal prioritaire acties duidelijk gepland konden worden. Binnen dit algemeen kader zijn we gestart met het uitschrijven van een actieplan voor de periode 2005 – medio 2006.

In een eerste fase hebben we een opdeling gemaakt tussen inhoudelijke en omkaderingsactiepunten waarbinnen we dan nogmaals een onderscheid hebben gemaakt tussen te activeren, continueren en ad hoc actiepunten. Deze laatste onderverdeling maakten we in functie van de haalbaarheid in tijd en ruimte.

Inhoudelijk te activeren:

Binnen de inhoudelijke actiepunten wensten we het actiepunt zijnde ‘de afstemming tussen de verschillende afhandelingsvormen intern optimaliseren om zo een afgestemd aanbod te kunnen presenteren t.a.v. onder andere de verwijzers’ prioritair te activeren. Het mag duidelijk zijn dat dit actiepunt zeer omvattend zoniet allesomvattend is voor de inhoudelijke werking van BAAL.

Na een uitgebreide herbronning en later ook de bevestiging van onze huidige visie hebben we tot medio 2005 de procedures van de afhandelingsvormen geëxpliciteerd en transparant gemaakt ten aanzien van elkaar. Concreet betekent dit dat de procedures uitgeschreven en verduidelijkt zijn. Daarbij hebben we gepoogd mogelijke linken onderling zichtbaar te maken. De valkuil bij deze oefening bleek al snel een proceduraal intern opbod tussen de procedures van de afhandelingen en dit kon en mocht ons inziens het opzet niet zijn.

Verdere uitgebreide bespreking leverde ons het inzicht op dat we de afhandelingen dienen te benaderen als methodieken die ieder op zich een aantal herstelkwaliteiten bezitten en een nog na te streven herstelpotentieel bezitten. Op die manier kunnen ze voor elkaar zeer kruisbestuivend zijn. Eind 2005 resulteerde dit bovenstaande in een overzicht van de afhandelingsvormen waarbij we de huidige herstelkwaliteiten per afhandelingsvorm hebben

benoemd en het na te streven herstelpotentieel binnen iedere afhandeling bepaald hebben. Overkoepelend hebben we naast deze concrete bepalingen binnen de afhandelingen ook een aantal items als algemeen voor de werking van BAAL bijdragend tot het herstelpotentieel bepaald. Deze mogelijke herstelacties worden tot medio 2006 per teamwerking en per afhandelingsvorm verder opgenomen. Concrete resultaten wensen we in ons volgend jaarverslag duidelijk neer te schrijven.

Inhoudelijk te continueren:

- Uitgebreide installatie en activering van het SWV HCA
- Onderzoek 5 jaar BAAL

Inhoudelijk ad hoc te ondernemen:

- Inhoudelijke coördinatie optimaliseren van de verschillende teams i.f.v. kwaliteitsverbetering
- Structureel samenwerken met politie, gemeenten, provincie
 - ontwikkelingen inzake GAS opvolgen
- Informeren en sensibiliseren
- Verhoudingen binnen BJB
- Complementair -/ samenwerken met Slachtofferhulp en - onthaal
- Complementair -/ samenwerken OBJ
- Complementair -/ samenwerken CGSO
- Rechts- en proceswaarborgen concretiseren bij de verschillende afhandelingsvormen

Het tweede luikje van ons actieplan huisvest onze ‘omkaderingsactiepunten’. Het gaat hier over meer organisatorisch gerichte punten en veelal nauw verbonden aan de werkzaamheden van de coördinator.

Omkadering te activeren:

- Personeelsbeleid verder ontwikkelen i.f.v. competentie management
- Kwaliteitsrichtlijnen eerste draft opmaken

Omkadering te continueren:

- Teamontwikkelingsproces verder continueren
- Opvolging jaarplan en globaal actieplan
- Vernieuwd communicatieplan opstellen
- Huishoudelijk reglement opstellen

3.3.3. Realisaties in de praktijk van 2005

Als wij terugblikken op de genomen opties voor de afhandelingsvormen in het vorige jaarverslag dan noteren we volgende realisaties binnen de concrete praktijkwerking:

Herstelbemiddeling:

We continueerden de afstemming in uniformiteit. Het team herstelbemiddeling Limburg evalueerde en bestendigde de afspraken over rapportage (eindverslagen en overeenkomsten). In de tweede helft van 2005 gaven we de aanzet tot evaluatie van de procedure in zijn totaliteit.

Naast de praktijk van herstelbemiddeling op Parketniveau zijn we de mogelijkheid van het aanbod op jeugdrechtbank, weliswaar steeds als een vrijwillig aanbod, blijven onderschrijven.

HERGO:

Na de beëindiging van het wetenschappelijk experiment HERGO zijn we in Limburg ondanks de geringe doorverwijzingen garant blijven staan voor de uitvoering van het aanbod.

Leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen:

In het verlengde van het praktijkexperiment werd er medio 2004 over de provinciegrenzen van Limburg een team SIB-M opgericht onder leiding van de OSBJ. In 2005 werd dit team verder geactiveerd ter ondersteuning van de praktijk van SIB-M.

Naast deze teamontwikkeling hebben wij binnen Limburg de praktijk van SIB-M kunnen continueren. Concreet werd in de praktijkuitvoering het aspect van de individuele evaluatie ingebracht. Door de begeleiders werd dit als een meerwaarde beschouwd.

Gemeenschapsdienst:

Voor gemeenschapsdienst werd in 2005 het proces rond de procedure gefinaliseerd door het opstellen van een geïntegreerd draaiboek/stappenplan omtrent de begeleiding van gemeenschapsdienst. In dit draaiboek staat de procedure met zijn specifieke instrumenten zijnde o.a. de overeenkomst, de inzichtsenquête en het eindverslag, uitgebreid en hanteerbaar neergeschreven. Hierbij willen we niet gezegd hebben dat we de procedure van begeleiding definitief vaststaat. Als team dienen we dit als dynamisch mee te nemen. Wel vinden we het terecht een verwezenlijking toe te schrijven aan het adres van het team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg.

Op 20 april 2005 verwelkomde het team gemeenschapsdienst Limburg de Limburgse prestatieplaatsen die zich reeds jarenlang vrijwillig engageren voor minderjarigen, die een gemeenschapsdienst moeten uitvoeren.

Naast het uiten van onze waardering wilden we ook graag wat informatie en achtergrond over gemeenschapsdienst meegeven aan de prestatieplaatsen. Concreet werd het programma gevuld met een woordje van uitleg en dank door achtereenvolgens: de coördinator van BAAL, Ilse Jaspers; de gedeputeerde van Welzijn, mevrouw Claes; de parketmagistraat jeugdzaken in Tongeren, mevrouw Bex en door de jeugdrechter te Hasselt, meneer Helsen.

Deze toespraken van de gastsprekers werden gevolgd door een ludiek filmpje, dat door het publiek duidelijk gesmaakt werd. In het filmpje waren jongeren te zien, die het op hun prestatieplaats duidelijk te bont maakten en daarvoor ook de alom gekende gele of zelfs rode kaart kregen.

Na het formele deel van de namiddag werd iedereen van harte uitgenodigd voor de receptie. De overheerlijke hapjes en drankjes werden verzorgd door vzw De Wroeter. Tijdens deze receptie kon iedereen op adem komen van het informatieve luik van de namiddag en op een informele manier contacten leggen met begeleiders van andere prestatieplaatsen. Vooraleer

naar huis te gaan ontvingen de aanwezigen nog een kleine attentie (een zakje met lekkere huisbereide koekjes, bereid door vzw Winning te Lummen).

Van de 150 uitgenodigde prestatieplaatsen mochten we een 90-tal aanwezigen ontvangen. Ook de lokale pers zorgden via een radio-interview en een krantenartikel voor de nodige media-aandacht.

In het verlengde van deze namiddag zal het team gemeenschapsdienst tweemaal per jaar een nieuwsbrief uitbrengen. In juli en december gingen de eerste twee edities de deur uit. Daarnaast zal in de toekomst het concept van ‘Prestatieplaatsen in de kijker’ een vervolg kennen.

3.4. Kwaliteitsplanning

Het decreet inzake kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen van 29 april 1997 verplicht elke erkende voorziening om bij het vervullen van haar opdracht een verantwoorde hulp- en dienstverlening te verstrekken aan elke gebruiker. Daartoe dient elke welzijnsvoorziening een kwaliteitsbeleid te ontwikkelen dat erop gericht is op systematische wijze de kwaliteit van de aangeboden hulp- en dienstverlening, alsook van haar werking te bepalen, te plannen, te verbeteren, te beheersen en te waarborgen. Het concretiseren van dit kwaliteitsbeleid gebeurt via kwaliteitszorg. Twee middelen worden hierbij gehanteerd m.n. het kwaliteitssysteem en de kwaliteitsplanning. Het kwaliteitsbeleid en –systeem krijgen neerslag in het kwaliteitshandboek.

Dit kwaliteitsdecreet is echter niet van toepassing op de projecten zoals BAAL. Via onze communicatie met de OSBJ kregen we de melding dat de Administratie BJB in de loop van 2005 zou overgaan tot de opmaak van een kwaliteitsbeleid dat toepasbaar is voor de projecten.

Aangezien de leidraad ontbrak in het afgelopen jaar hebben wij de concrete opmaak van een concreet kwaliteitshandboek bevroren in afwachting van verdere kwaliteitsrichtlijnen. In afstemming met de collegadiensten Herstelrechtelijke en Constructieve Afhandelingen (HCA) in Vlaanderen zal het thema in 2006 hopelijk verder inhoud krijgen. Ondertussen blijven wij systematisch participeren aan de kwaliteitsraad binnen de vzw JPS.

3.5. Personeelsorganisatie

BAAL wordt door de afdeling Bijzondere Jeugdbijstand gesubsidieerd voor 6 fulltime equivalenten zoals bepaald in de overeenkomst voor de periode 2005 – 2007. Dit betekent dat we in 2005 het aanwezige personeelscontingent van BAAL (5,5 FT equivalenten) en Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen (0,5 FT equivalent) logischerwijs hebben kunnen integreren. Deze vereenvoudiging naar de realiteit ervaren wij als positief.

In 2005 kende het personeelskader twee tijdelijke supplementaire toevoegingen voor enerzijds de operationalisering van het onderzoeksconcept ‘5-jaar-BAAL’ en anderzijds de tijdelijke vervanging van een bevallingsverlof.

Het personeelskader van BAAL zag er in 2005 als volgt uit:

<i>Vast personeelskader</i>		
❖ <i>Ilse Jaspers</i> licentiaat criminologie	100%	Coördinatie BAAL
❖ <i>Bernadette Claes</i> licentiaat sociale en culturele agogiek	80% <i>(20% vanaf 07/09/05)</i>	Gemeenschapsdienst HERGO <i>ouderschapsverlof tot 01/09/05</i> <i>zwangerschapsverlof</i>
❖ <i>Bert Ilsen</i> licentiaat criminologie media- en informatiekunde	100%	Herstelbemiddeling Leerproject SIB-M
❖ <i>Valeska Pavicevic</i> maatschappelijk assistent communicatie, optie pers en voorlichting	100%	Herstelbemiddeling Gemeenschapsdienst
❖ <i>Dirk Roussard</i> graduaat orthopedagogie	100%	Herstelbemiddeling HERGO
❖ <i>Bart Verbeeck</i> maatschappelijk assistent	100%	Herstelbemiddeling Leerproject SIB-M
<i>Tijdelijk personeelskader</i>		
❖ <i>Griet Bottu</i> licentiaat sociale en culturele agogiek	100%	Onderzoek 5-jaar-BAAL <i>van 10/01/05 t.e.m. 11/03/05</i>
❖ <i>Nikki Cornelissen</i> graduaat orthopedagogie	50%	Gemeenschapsdienst <i>van 08/08/05 t.e.m. 31/03/06</i> <i>vervanging Bernadette</i>
❖ <i>Stefaan Viaene</i> licentiaat godsdienstwetenschappen licentiaat criminologie	100%	Onderzoek 5-jaar-BAAL <i>van 19/09/05 t.e.m. 13/01/06</i>

Van 3 oktober 2005 t.e.m. 26 januari 2006 liep Yves Jansen stage op BAAL binnen de opleiding criminologie van de KU Leuven. Concreet werkte hij rond het thema ‘herstelgerichtheid van SIB-M’.

3.6. VTO-beleid (vormings-, trainings-, opleidingsbeleid)

Vorming en opleiding worden steeds meer als prioriteiten in de jobontwikkeling van werknemers naar voor geschoven. Als organisatie onderschrijven wij zeker deze prioriteiten. Maar de zoektocht naar opleidingen op maat van de organisatie en de jobinhoud is niet zo vanzelfsprekend aangezien wij niet onmiddellijk binnen het vormingsaanbod van de hulpverlening onze mosterd kunnen gaan halen. Het blijft dus een uitdaging om op zoek te gaan naar een aanbod op maat van onze werking.

Vanuit de OSBJ kunnen we beroep doen op een aantal **specifieke vormingsmodules** gelinkt aan bemiddeling. We denken hierbij aan de introductiecursus voor herstelbemiddelaars en de gevorderdenopleiding voor de herstelbemiddelaars. In 2005 werden door de BAAL-medewerkers de volgende uitgebreide vormen van de OSBJ gevolgd:

- Bert Ilsen nam deel aan de gevorderdencursus 'herstelbemiddeling' gespreid over de periode 2005-2006.

Daarnaast organiseerde de OSBJ de volgende themasamenkomst:

- Themanamiddag 'Hantering van echtscheidingsituaties' 22.02.05 te Brussel
Deelgenomen: Bert Ilsen en Bernadette Claes

We namen deel aan een aantal **algemene studiedagen**:

- Methodiekenbeurs 'De kracht van de groep', afdeling Welzijn provincie Limburg op 18/02/05 te Hasselt
Deelgenomen: Bert Ilsen
- Studiedag 'Blikken op agressie', ICOBA op 06/06/05 te Leuven
Deelgenomen: Ilse Jaspers
- Studiedag 'Het huisbezoek als interventie', vzw interactie academie op 14/09/05 te Antwerpen
Deelgenomen: Bart verbeeck
- Studiedag 'Is er geen antwoord meer?!', vzw Jongerenbegeleiding op 16/11/05 te Gent
Deelgenomen: Ilse Jaspers en Yves Jansen
- Studiedag 'Een (r)appèl op herstel', FOD Justitie op 02/12/05 te Gent
Deelgenomen: Ilse Jaspers, Dirk Roussard en Stefaan Viaene

Op de studiedag 'Blikken op agressie' stond Luk Hertogen (vzw JPS) samen met Ilse Jaspers in voor het verzorgen van de workshop 'Herstel op het snijvlak tussen hulpverlening en justitiële afhandeling'

Daarnaast hebben we rond het thema 'slachtofferschap' twee **interne themamomenten** georganiseerd voor onze medewerkers. Op 31 januari 2005 lichtten mevrouw Wendy Nulens (CAW Sonar) en mevrouw Lisa Peroni (Justitiehuis Tongeren) respectievelijk de werking van Slachtofferhulp en de dienst Slachtofferonthaal gedetailleerd toe.

Op 28 november 2005 kregen we van mevrouw Ida Van Munster en mevrouw Annemie Sleurs van CAW Sonar het thema 'Het verwerkingsproces van slachtoffers: theorie en praktijk' toegelicht. Beide thema's zullen in de loop van 2006 zeker hun continuering krijgen. Deelnames aan studiedagen, symposia concreet gelinkt aan de specifieke afhandelingen zijn te lezen bij het praktijkgedeelte van de afhandelingsvormen. (Zie hoofdstuk 6)

De begeleiding van ons teamproces werd op 14 juni 2005 onder leiding van mevrouw Mia Van Dingenen als externe deskundige verdere gecontinueerd.

4. OVERLEGSTRUCTUUR

4.1. Beleidsontwikkeling inzake overlegstructuur

Op 7 december 2004 werd het samenwerkingsprotocol herstelrechtelijke en constructieve afhandelingen (HCA) minderjarigen voor Limburg ondertekend door de OSBJ, de teamverantwoordelijken van de Sociale Diensten van de Vlaamse Gemeenschap bij de Jeugdrechtbanken van Hasselt en Tongeren, de regioverantwoordelijke Bijzondere Jeugdbijstand Limburg en BAAL. Het samenwerkingsverband heeft gekozen om initieel te starten met deze minimale partnersamenstelling. Verder hebben we geopteerd om het samenwerkingsverband provinciaal te installeren, d.w.z. voor de beide gerechtelijke arrondissementen Hasselt en Tongeren. De oprichting van bovenstaand overlegplatform werd eveneens als voorwaarde vooropgesteld om als dienst een overeenkomst van 3 jaar te bekomen i.p.v. de jaarlijkse overeenkomsten. Als dienst hebben wij midden 2005 de beweging naar een langere termijn overeenkomst voor 2005-2007 kunnen maken.

Gedurende de periode december 2004 – mei 2005 hebben wij naar aanleiding van het uitblijven van een beslissing betreffende overeenkomst een afwachtende houding aangenomen en bijgevolg ook geen expliciete verdere stappen genomen.

Op 19 mei 2005 hebben we het samenwerkingsverband inhoudelijk samengebracht. In dit overleg werd de beslissing genomen om de eerstkomende tijd het samenwerkingsverband themagericht te ontwikkelen en de partnersamenstelling stapsgewijs verder uit te bouwen.

Als thema-doelstelling wensen we ‘de afstemming tussen de vraag en het aanbod inzake afhandeling van jeugddelinquentie’ prioritair uit te diepen. We wensen dit te doen zowel naar het bestaande aanbod als naar de wenselijkheid van het aanbod.

De uitdieping van deze themadoelstelling wensen we aan te vangen met de huidige partnersamenstelling uitgebreid met de Jeugdrechtbanken, de Parketten in Jeugdzaken en de AGM-coördinatoren. Naargelang de voortgang dient de samenstelling verder uitgebreid te worden met onder andere relevante partners zoals de advocatuur en Slachtofferhulp.

In het najaar van 2005 werd het samenwerkingsverband versterkt door de externe invulling van het voorzittersmandaat met name door mevrouw Katrien Swartelé, docente aan de Xios Hogeschool te Hasselt. De overlegstructuur zal onder haar voorzitterschap en aan de hand van bovenstaande inhoudelijke klijntijnen verder geactiveerd worden in 2006.

4.2. Overlegorganen in functie van de gecoördineerde praktijkuitvoering

BAAL neemt vanuit haar coördinerende opdracht deel aan de beleidsraad - minderjarigen voor het arrondissement Hasselt. Deze beleidsraad heeft als initiële bedoeling om het herstelgericht aanbod voor minderjarigen af te stemmen op vraag van de verwijzers. Ze is samengesteld uit het Parket in Jeugdzaken, de Jeugdrechtbank, de Sociale Dienst van de Vlaamse gemeenschap bij de Jeugdrechtbank, het Justitiehuis en BAAL.

BAAL maakt deel uit van de structuur Provinciaal Vereffeningsfonds Limburg. De werking van het Provinciaal Vereffeningsfonds situeert zich op twee geledingen m.n. de provinciale begeleidingsgroep en het uitvoerende orgaan Comité V.

De provinciale begeleidingsgroep van het Vereffeningsfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie, de Parketten in Jeugdzaken, de Comités voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ), de Sociale Diensten bij de Jeugdrechtbank, de bemiddelingscommissie, de advocatuur, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, de Justitie-Antenne Genk en het Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg (OBJ).

Deze begeleidingsgroep wordt aangevuld met enkele niet-stemgerechtigde leden:

de coördinator van BAAL, een staflid van de vzw OSBJ - herstelgerichte afhandeling van jeugd delinquentie en een vertegenwoordiger van de academische wereld.

De raad van beheer van het Vereffeningsfonds, genaamd Comité V., is het orgaan dat gemachtigd is om aanvragen voor tussenkomst van het Vereffeningsfonds al dan niet goed te keuren en om de bedragen uit te keren na de geleverde inspanningen.

Het Comité V. bestaat uit de vertegenwoordigers van dezelfde diensten die zich engageren in de begeleidingsgroep.

BAAL neemt deel aan de stuurgroep Herstelbemiddeling Meerderjarigen te Tongeren.

BAAL blijft vertegenwoordigd op het Limburgs Platform AGM. LPAGM is een forum voor alle Limburgse diensten, die bezig zijn met Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen.

BAAL is aanwezig op het Overlegplatform AGM Tongeren van het gerechtelijk arrondissement Tongeren.

4.3. Ondersteuningstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ)

Vanuit onze overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschap wordt de samenwerking met de OSBJ gestimuleerd.

Deze samenwerking situeert zich in de ondersteuning in de verschillende afhandelingsvormen. Op regelmatige tijdstippen doet de OSBJ het aanbod om in de vorm van themadagen over een aantal items of recente ontwikkelingen uit te wisselen met de verschillende Vlaamse diensten. (Zie hoofdstuk 3, punt 3.6. VTO beleid)

Als kritische noot willen we meegeven dat 2005 in vergelijking met het vroegere aanbod van de OSBJ een mager jaar was voor het vormings- en ondersteuningsaanbod voor de begeleiders van HCA. We kunnen enkel maar vaststellen dat er een (noodzakelijke) keuze is gemaakt in het vormings- en ondersteuningsaanbod van de OSBJ ten aanzien van HCA omwille van waarschijnlijk begrijpelijke organisatieverschuivingen. Deze keuze is redelijk positief voor de afhandelingen herstelbemiddeling en HERGO. Het ondersteuningsaanbod terzake was en blijft aanwezig. Dat wij hierover positief zijn, mag voor zich spreken. Maar daarnaast ontbreekt het aanbod voor de afhandelingen gemeenschapsdienst en leerproject. Deze afhandelingen kenmerken zich in het Vlaamse landschap ondanks de uniforme benaming als zeer divers op inhoud georganiseerd en ontwikkeld. In tegenstelling tot herstelbemiddeling en HERGO zijn zij niet ontwikkeld met de ruggesteun van een gecoördineerde (wetenschappelijke) implementatie. Resultaat hiervan is dat zij onder de algemene noemer van 'constructief' terecht zijn gekomen en op deze manier niet verder gezamenlijk ontwikkeld zullen worden. Daarbij komt dat wie als begeleider gemeenschapsdienst en/of leerproject vorming wil genieten in 2005 op zichzelf is aangewezen. Omdat wij als dienst vinden dat zowel onze begeleiders gemeenschapsdienst en/of leerproject als herstelbemiddelaars recht

hebben op vorming, zullen wij voorlopig zelf instaan voor een aanbod. Dit behoort tot de prioriteiten van 2006.

In bovenstaande beschreven ontwikkeling werd duidelijk dat de diensten onderling weinig tot geen contact meer hadden aangezien geen bredere samenkomsten werden georganiseerd. Op aanvraag heeft de OSBJ eind 2005 voorzien in een coördinatorenoverleg voor de diensten HCA. Vanuit BAAL hopen wij dat dit overlegorgaan verder gecontinueerd wordt, want afstemming en overleg zelfs in eigen kringen blijft een belangrijk gegeven in de verdere ontwikkeling van het herstelgericht en constructief landschap in Vlaanderen.

Het eerste coördinatorenoverleg kwam samen op 15 november 2005.

In 2005 is er door de OSBJ en de respectieve HCA-diensten heel wat energie gestoken in het komen tot betrouwbare Vlaamse cijfers inzake HCA. Voor het jaar 2004 beschikken we ondertussen over een Vlaams overzicht van cijfers inzake HCA.

4.4. Overkoepelende overlegorganen

De coördinatie nam deel aan de samenkomsten van de Werkgroep Jeugdsanctierecht. Deze werkgroep, waar zowel praktijkwerkers als wetenschappers deel van uit maken, is een initiatief van de vzw Jongerenbegeleiding. De werkgroep volgt en reflecteert reeds jarenlang op de ontwikkelingen inzake het jeugdsanctierecht.

BAAL is lid van HOW (Hasselts Overleg Welzijn).

BAAL maakt deel uit van het Contactcomité Bijzondere Jeugdzorg Limburg, dat instaat voor de organisatie van een viertal debatlunches op jaarbasis. Thema's waarover gedebatteerd in 2005 waren: de ambulante psychiatrische diensten voor jongeren, de toelichting bij de werking van de OSBJ, de echtscheidingsbemiddeling en het Triple P-systeem (Positive Parenting Program).

5. DOOR HET OOG VAN BAAL...

Naar jaarlijkse gewoonte wensen we een aantal zaken even in de kijker te plaatsen:

5.1. Samenleving en jongeren

Dat kinderen ons dierbaarste goed zijn hoeft verder geen betoog. Dat mogen we beschouwen als een gegevenheid binnen onze samenleving. Maar wanneer diezelfde kinderen het stadium van jongere bereiken dan slagen wij er als samenleving niet altijd in om dit positief te benaderen. Het fenomeen van rondhangende jongeren vernemen we veelal in associatie met negatieve aspecten zoals overlast. Dat samenleven met jongeren soms problemen met zich meebrengt, lijkt vanzelfsprekend aangezien samenleven niet kan zonder af en toe onderling te botsen. De reactie op deze conflicten zullen ons inziens geen bevredigend antwoord kennen wanneer deze botsingen met maatregelen beantwoord worden waarin jongeren en de rechtstreeks betrokkenen niet gehoord en betrokken worden. In reacties zoals bijvoorbeeld een samenscholingsverbod voor jongeren zien wij weinig heil, zeker als dit niet gepaard gaat met een vorm van constructieve communicatie.

5.2. Het Limburgs plaatje allochtoon/ autochtoon

In 2005 namen wij met bijzondere interesse kennis van het lokale Limburgse onderzoek 'Eén gemeente, twee werelden? Veiligheid en leefbaarheid door de ogen van autochtonen en allochtonen'. Dit rapport is in opdracht van het Limburgse provinciebestuur uitgevoerd door Johan Ackaert en Maarten Van Craen. Binnen recent criminaliteitsonderzoek is al heel wat aandacht besteed aan de relatie allochtoon en (jeugd)delinquentie. De invalshoek om de relatie etniciteit en criminaliteit vanuit het perspectief allochtoon en slachtofferschap aan te vatten mogen we op zijn minst innovatief noemen. Als we de globale resultaten van het onderzoek bekijken, vinden we hierin op zijn minst een aantal boeiende reflectieaspecten ten aanzien voor onze herstelgerichte werking en visie. In 2006 wensen wij ons zeker te verdiepen in dit onderzoek want iedere constructieve bijdrage in het vinden van antwoorden op het complexe delinquentievraagstuk is uiteraard welkom. Onze mening blijft immers dat jongeren die feiten plegen in de eerste plaats jongeren zijn die de wet overtreden, maar dat de oorzaak van het plegen van strafbare feiten meer dan enkel toe te schrijven is op etnische achtergrond alleen. De context van de jongeren omhelst meerdere aspecten. We bedoelen hiermee het gezin, de school, de buurt, de vriendengroep, de mogelijkheid tot maatschappelijke participatie, psychosociale elementen, vrijetijdsbesteding,... Kortom, allemaal aspecten die belangrijk zijn in de ontwikkeling en het leven van een jongere.

Binnen deze uitgebreide context situeert zich ons inziens de vraagstelling naar jeugddelinquentie en zullen we op zoek moeten gaan naar antwoorden. Vanuit ons aanbod willen we een herstelgericht antwoord bieden op jeugddelinquent gedrag. De pijlers dader, slachtoffer, samenleving en geleden schade vormen dan ook onze uitgangspunten.

5.3 (Herstel)Bemiddeling: wat bieden we aan en hoe?

Dat bemiddeling in meerdere contexten dan enkel de gerechtelijke context wordt toegepast, wordt ons iedere dag duidelijk. Deze ruime toepassing kunnen we als positief beschouwen aangezien wij constructief communiceren als belangrijk principe beschouwen in het omgaan met conflicten. Alleen is het concept waarbinnen dit gebeurt wel een belangrijk raamwerk en dit dienen we steeds goed te bewaken.

Om een voorbeeld mee te geven uit onze praktijk:

Begin 2005 werden wij als dienst via verscheidene mediakanalen geconfronteerd met de ontwikkeling van Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS). Concreet betekende dit voor onze bemiddelingspraktijk dat een beperkt aantal overtredingen per 1 april 2005 niet langer strafbaar zouden zijn en dus ook niet meer door het Parket in Jeugdzaken behandeld zouden worden. Deze gedepenaliseerde overtredingen zoals vernielingen van roerende goederen zouden dan gemeentelijk door een sanctieambtenaar afgehandeld worden. Voor minderjarigen vanaf 16 jaar zou de gemeentelijke overheid wel in een verplichte bemiddelingsprocedure moeten voorzien.

Als dienst vonden wij het opportuun om in heel deze ontwikkeling onze werking kort aan alle 44 Limburgse gemeenten toe te lichten aangezien zowel het werkingsgebied van GAS als onze huidige werking inzake herstelbemiddeling duidelijke raakvlakken vertoont zeker voor wat het luik 'minderjarigen' betreft.

Per brief vertrok deze info op 18 april 2005 naar alle Limburgse gemeenten. Hierop volgend hebben we overleg gehad met het kabinet van de provinciegouverneur inzake bepaling van ons standpunt en mogelijke werkzaamheden binnen het GAS-kader. Ons standpunt:

De vraag 'Is BAAL en meer bepaald het team Herstelbemiddeling Limburg bereid in te staan voor de verplichte bemiddelingsprocedure bij minderjarigen inzake afhandeling Gemeentelijke Administratieve Sancties?' hebben we verder beantwoord.

Ons antwoord was drieledig:

1) Het team Herstelbemiddeling Limburg wenst niet in te staan voor de bemiddelingsprocedure voor minderjarigen inzake GAS wat betreft de gedepenaliseerde feiten ressorterend onder Titel X Strafwetboek zoals bijvoorbeeld roerende eigendom opzettelijk vernielen.

De verwijzing vanuit een gemandateerde instantie als maatschappelijke vertegenwoordiger zoals het Parket in Jeugdzaken en de Jeugdrechtbank vinden we immers zeer fundamenteel.

Het team Herstelbemiddeling wil de werkingsprincipes van herstelbemiddeling (vrijwilligheid, neutraliteit, vertrouwelijkheid en transparantie) en de huidige procedure verder blijven hanteren. Herstelbemiddeling wil aan dader én slachtoffer van een als misdrijf omschreven feit de mogelijkheid bieden om door onderlinge communicatie te komen tot een constructieve vorm van herstel. Het is een vrijwillig aanbod aan zowel dader als slachtoffer maar steeds in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten.

De herstelbemiddeling gebeurt door een onpartijdige bemiddelaar en kent een gestructureerd verloop. De herstelbemiddeling kan zowel direct als indirect zijn.

Herstelbemiddeling wil de minderjarige dader met zijn ouders en het slachtoffer actief laten participeren in het zoeken naar één voor elk van hen aanvaardbare vorm van herstel. Het resultaat van de herstelbemiddeling kan een invloed hebben op de verdere gerechtelijke afhandeling.

Deze omschrijving van herstelbemiddeling stemt niet overeen met de voorgestelde bemiddelingsprocedure inzake GAS waar het begrip 'schade' gereduceerd lijkt te worden tot een louter materiële schaderegeling.

2) Het team Herstelbemiddeling wenst wel haar praktijk te continueren en te garanderen wat betreft die artikelen van het strafwetboek waarbij het mandaat, het zgn. groen licht van het Parket noodzakelijk is. We geven dus de voorkeur om in deze dossiers de huidige praktijk van herstelbemiddeling te continueren op het niveau van het Parket en/of Jeugdrechtbank.

3) Ondanks de verschillende dimensies waarbinnen 'bemiddeling' in de brede zin van het woord zal worden aangeboden, in de praktijk zullen we geconfronteerd worden met de raakvlakken tussen de verschillende vormen van 'bemiddeling'. Overkoepelend ziet het team herstelbemiddeling mogelijks meerwaarde in het samenbrengen en uitwisselen van het aanbod van de verschillende praktijken.

Eind 2005 zijn door de reparatiewet een aantal materies opnieuw gepenaliseerd, zodat dit geen tot weinig invloed heeft op onze praktijk van herstelbemiddeling. De resterende GAS-zaken situeren zich vooral in de sfeer van overlast zoals nachtlawaai, spuwen op de straat... Zoals bovenstaand te lezen, zien wij de herstelbemiddeling niet toepasbaar op deze zaken. Dat een vorm van communicatie niet aangewezen zou zijn in deze materies, willen we daarmee niet gezegd hebben. Maar het huidige GAS-kader laat de principes van herstelbemiddeling weinig tot niet toe.

5.4. Wat is herstel?

Onze visie op herstel is gericht op een brede benadering van herstel. Herstelgericht reageren is voor ons ruimer dan enkel bemiddeling, directe communicatie en dialoog tussen de betrokken partijen. In het reageren met herstel willen we de partijen evenwaardig benaderen in een proces van betekenisverlening. Dit proces dient de mogelijkheid te bieden aan de partijen om tot een uitwisseling van betekenis te komen, die zij geven aan de schade-verwekkende gebeurtenis en de gevolgen ervan. In onze visie hebben we ruimte gelaten om naast het bemiddelingsaanbod een aanbod van andere herstelgerichte methodieken te ontwikkelen, om zo een herstelgericht aanbod op maat te realiseren als reactie op jeugd-delinquent gedrag. Ons huidig aanbod van herstelbemiddeling, HERGO, leerproject SIB-M en gemeenschapsdienst beschouwen we dan ook als een realisatie van onze opdracht en visie. We voorzien in een breder herstelgericht aanbod omdat we ook herstelgericht willen reageren in die conflictsituaties waar een bemiddelingsproces initieel niet mogelijk of wenselijk is voor de betrokken partijen.

Het aanbieden van meerdere afhandelingen naast elkaar, zoals binnen BAAL met concreet herstelbemiddeling, HERGO, leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen en gemeenschapsdienst daagt ons als dienst uit om visie-en methodiekontwikkeling als een blijvend dynamisch gegeven te hanteren.

Iedere methodiek met zijn specifieke werkingsprincipes en procedure heeft op zich recht op een autonome positie binnen het reageren op jeugd-delinquentie, maar staat niet louter op zich. In onze structuur worden we uitgedaagd om ieders principes te toetsen en zelfs te plaatsen naast andere afhandelingen in de praktijk.

We beschouwen deze beweging als een kruisbestuiving tussen de verschillende afhandelingen en vice versa en ervaren dit als een meerwaarde. Met kruisbestuiving doelen we niet op het creëren van soort eenheidsmethodiek in de methodieken, bij wijze van een 'hutsepot' van het combineren van een beetje bemiddelen met wat gemeenschapsdienst en met wat leerproject. Wat we wel bedoelen is het bijdragen tot de uitwerking van een afgestemd herstelgericht aanbod, waarbij we in staat zijn om op het juiste moment als reactie op een conflict het gepaste herstelgerichte antwoord te bieden.

Het afstemmen van meerdere afhandelingen zou de indruk kunnen wekken dat dit voor nogal wat verwarring en vervaging van de methodieken kan zorgen.

Onze ervaring is echter dat van zodra je de openheid laat om tot afstemming te komen met andere afhandelingen, je als het ware wordt uitgedaagd om je methodiek naar specificiteit te versterken en ook zo tot uiting te brengen in afstemming met een andere methodiek.

Belangrijk is om de bereidheid te tonen om afhandelingen te bekijken als methodieken met een aantal reeds aanwezige herstelkwaliteiten en daarbij het potentieel hebben om te groeien in deze herstelkwaliteiten. Het verder voeren van dit inhoudelijk debat lijkt ons op zijn minst boeiende materie. Het zoeken naar het herstell potentieel zal ons in ieder geval intern blijven bezighouden.

5.5. De (hervormde) jeugdwet inzake jeugddelinquentie

Ook in 2005 mankeerden we een gefinaliseerde jeugdwet. Wij blijven hopen op een goed inhoudelijk eindprodukt, waarbinnen onze jarenlange herstelpraktijk een correcte plaats gaat krijgen. Een wettelijk kader blijft voor ons een noodzakelijke factor voor de verdere uitbouw van onze werking. Wij wachten geduldig af...

5.6. Het Vlaams beleid inzake jeugddelinquentie

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap blijft de duidelijke intentie aanwezig om heel wat dynamieken uit praktijk en theorie concreet om te zetten in een adequaat uitvoeringsbeleid. Een federale vernieuwing van het jeugdrecht is hierbij een wezenlijke factor om een degelijk uitvoeringsbeleid inzake jeugddelinquentie te realiseren. Het voorliggende wetsontwerp tot wijziging van wet zal echter na 2005 zijn verdere politieke weg dienen af te leggen.

Het jaar 2005 werd over de hele lijn gekenmerkt als een zeer actief debatjaar in en met onze 'bovenbouw'. In afwachting van de definitieve wetsverandering die ongetwijfeld consequenties gaat hebben op het huidige reactieaanbod van jeugddelinquentie, gekoppeld aan de constatering dat het huidige aanbod binnen de jeugdhulp dichtslibt, deed het opzet tot opmaak van een globaal plan door onze bevoegde minister Vervotte ontstaan. In aanloop naar dit globaal plan werd onder andere een expertenwerkgroep samengesteld die de opdracht kreeg te komen tot beleidsaanbevelingen over het aanbod ten aanzien van minderjarige delictplegers en jongeren in ernstige problematische opvoedingssituaties. Vanuit BAAL werd Ilse Jaspers gevraagd om mee te denken. Vooral het meedenken rond hoe omgaan met jeugddelinquent gedrag en de onderlinge verhouding met de hulpvragen van jongeren waren een boeiende aangelegenheid. Vanuit het denken en de visie binnen BAAL konden we hierdoor onze visie m.b.t. het reageren op jeugddelinquentie meegeven en vooral onze kijk op de verhouding POS en MOF. Hoe kijken wij naar het geheel van POS en MOF situaties?

De ontkoppeling van POS en MOF- trajecten is een belangrijke beleidskeuze binnen het huidige aanbod. Als we gescheiden trajecten kunnen realiseren voor de POS en MOF situaties waarin jongeren zich kunnen bevinden, dan creëren we de gelegenheid om op maat te werken enerzijds in het reageren op het plegen van delicten én anderzijds op de mogelijke hulpvraag van de jongere. Deze ontkoppeling zal voor meer duidelijkheid en daadkracht zorgen bij de actoren in het werkveld. De ontkoppeling van hulpverlening en het reageren op feiten zou wel niet mogen leiden tot twee geïsoleerde systemen. Beide systemen beschouwen we best als complementair om zo mogelijk positieve invloeden op elkaar te realiseren.

De vraag blijft rijzen: "Hoe willen we reageren op MOF situaties?"

De keuze voor ontkoppelde POS en MOF trajecten zorgt ervoor dat we ook kiezen voor een andere dan een hulpverlenende reactie op MOF situaties.

Gekeken vanuit de herstelgerichte bril dienen in alle MOF situaties de drie aanwezige polen in een delict zijnde dader, slachtoffer en samenleving in beeld gebracht te worden. In de interventie dienen deze drie polen vervat te zijn indien we willen spreken van een herstelgerichte reactie. Wat we willen realiseren is het herstellen van de schade en de gevolgen veroorzaakt door het gepleegde feit. Het schade- en slachtofferaspect is hierin fundamenteel. We willen dit doen door het aanbieden van een aantal werkvormen die deze

drie polen, direct of indirect, omvatten zodat een herstelgericht aanbod op maat van de betrokken partijen kan ontwikkeld worden.

Bij dit alles is het belangrijk dat we de uitdaging aangaan om te kiezen voor de herstelgerichte dimensie in iedere MOF reactie en dit herstellendenken maximaal op de voorgrond plaatsen. En dit willen we doen omdat slachtoffers van feiten gepleegd door jongeren daar gewoonweg recht op hebben.

ONZE PRAKTIJK ...

6. DE HERSTELGERICHTE AFHANDELINGSVORMEN

Achtereenvolgens lichten we de praktijkgegevens toe van: herstelbemiddeling, HERGO, het leerproject SIB-M, gemeenschapsdienst en de combinatie gemeenschapsdienst en leerproject SIB-M. Zoals geschreven in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5 vinden we afstemming tussen de verschillende afhandelingsvormen een belangrijk aspect van onze inhoudelijk uitbouw. In de cijfers die volgen hebben we het enkel over de combinaties die opgelegd zijn door de verwijzende instantie zoals bijvoorbeeld gemeenschapsdienst en het leerproject SIB-M. Aangezien herstelbemiddeling steeds vrijwillig gecombineerd kan worden met de afhandelingen gemeenschapsdienst en leerproject SIB-M vindt u ze (nog) niet als uitdrukkelijke combinatiecijfers voor 2005 terug. Voor 2006 wensen we deze beweging binnen onze praktijk aanschouwelijker te maken voor ons lezend publiek. In het volgende jaarverslag mag u dit als item verwachten.

Vorbereidende leesnoot:

Wanneer wij schrijven over dader en slachtoffer bij de afhandelingsvormen dan schrijven we gemakshalve in de mannelijke vorm. Maar het spreekt voor zich dat zowel het mannelijk als vrouwelijk geslacht deel uitmaakt van de beide groepen.

6.1. Herstelbemiddeling

6.1.1. Omschrijving en doelstelling

Herstelbemiddeling wil aan dader en slachtoffer van een als misdrijf omschreven feit de mogelijkheid bieden om door onderlinge communicatie te komen tot een constructieve vorm van herstel. Het is een vrijwillig aanbod aan zowel dader als slachtoffer, maar steeds in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten.

De herstelbemiddeling gebeurt door een onpartijdige bemiddelaar en kent een gestructureerd verloop. De herstelbemiddeling kan zowel direct als indirect zijn.

Herstelbemiddeling wil de minderjarige dader met zijn ouders en het slachtoffer actief laten participeren in het zoeken naar één voor elk van hen aanvaardbare vorm van herstel. Het resultaat van de herstelbemiddeling kan een invloed hebben op de verdere gerechtelijke afhandeling.

Een eerste doel is het slachtoffer te betrekken in het proces en om hem de kans te geven verwachtingen te formuleren naar de veroorzaker van de schade. Schade wordt zo ruim mogelijk geïnterpreteerd: naast de financiële schade kan morele schade of psychisch leed ook deel uitmaken van het herstel.

Het doel naar de minderjarige dader toe is om deze te stimuleren zelf verantwoordelijkheid op te nemen in het herstellen van de schade van het slachtoffer. Schadeherstel kan verschillende vormen aannemen: rechtstreeks herstel in natura, plaatsvervangende arbeid, moreel herstel of financiële vereffening.

De ouders van de minderjarige worden nauw betrokken in het hele proces. Het feit dat van hun kind gevraagd wordt zelf verantwoordelijkheid op te nemen, ontslaat de ouders niet van hun burgerlijke en pedagogische verantwoordelijkheid.

De herstelbemiddeling kan bijdragen tot het herstel van de schade van het slachtoffer, alsook tot het herstellen van de geschonden vertrouwensband tussen ouders en jongere binnen het gezin.

6.1.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van loutere drugdelicten.
- Drugsgerelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer;
- er is een aanwijsbare vorm van schade: van materiële, en/of financiële en/of morele aard

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent minstens gedeeltelijk de feiten;

De verwijzer:

- is het Parket van de Procureur des Konings;
- is de Jeugdrechtbank;
- Op vraag van één van de partijen, maar met toestemming van de vernoemde verwijzer.
- Er moet sprake zijn van een strafbaar feit, dus dient er een PV te zijn;
- Geen opgelegde maatregel, maar een vrijwillig aanbod aan beide partijen.

6.1.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld

Deze casus omvat ware feiten. Weliswaar zijn de namen fictief.

Kenny en Bert zijn jongens van 17 en 15 jaar. Ze zitten samen op school. 's Morgens komen ze elkaar dagelijks tegen aan de fietsenstalling. Voor de rest van de dag zien ze elkaar tijdens de middagpauze in de eetzaal. Op een morgen ziet Kenny Bert met de fiets aankomen. Kenny wil Bert aanspreken in verband met een aantal woorden die tijdens een middagpauze gevallen waren. Wanneer hij naar Bert toestapt, ziet hij Bert en een vriend lachen. Kenny denkt dat ze hem aan het uitlachen zijn en slaat Bert met de vuist in het aangezicht. Bert valt tussen de fietsen, en blijft haken met zijn voet. Hij verliest het bewustzijn. Hij wordt onderweg naar het ziekenhuis wakker. In het ziekenhuis blijkt dat hij een hersenschudding en een gebroken enkel heeft.

Het parket geeft de dienst BAAL het mandaat om een aanbod van herstelbemiddeling te doen bij beide partijen. In dit geval is dit een tweetal maanden na de feiten.

Ik maak schriftelijk een afspraak met beide partijen.

In het gesprek met Bert en zijn ouders blijkt dat er nog veel woede zit. Bert geeft aan dat Kenny zonder enige aanleiding naar hem toe kwam en hem sloeg. Hij begrijpt er niets van en is enorm boos. Hij heeft nog steeds nachtmerries van het hele gebeuren. Ook met zijn gebroken enkel gaat het niet goed. Na een aantal doktersbezoeken blijkt dat de groeischijf geraakt is, waardoor twijfels bestaan of Bert hier een blijvend letsel gaat aan overhouden. Specialisten zijn dit nog aan het onderzoeken. Bert vindt het erg dat de kans bestaat dat hij nooit meer kan voetballen. De spanning hieromtrent maakt hem nog bozer.

In het kader van de herstelbemiddeling heeft Bert meer verwachtingen rond het financiële, dan het morele. Hij zou willen dat Kenny minstens dezelfde pijn voelt, maar vermits dit onmogelijk is, ziet hij een financiële tussenkomst als minimale tegemoetkoming. Voor de rest wil hij niets meer horen van Kenny. Bert vindt het al erg genoeg dat hij Kenny nog iedere dag op school tegenkomt.

De ouders van Bert geven aan dat het een hele zware periode is. Op de dag van de feiten kregen ze telefoon vanuit de school dat Bert naar het ziekenhuis moest vanwege een vechtpartij. Meer informatie kon de school niet geven. Doodongerust en boos trokken ze naar het ziekenhuis, waar ze op zoek gingen naar meer informatie. Maar ook Bert kon hen de informatie niet meer geven omdat hij zich niets meer kon herinneren van de feiten. Nadat een aantal vrienden van Bert op bezoek kwam, kregen de ouders een idee van het verhaal.

De ouders geven aan dat ze ondertussen al heel wat kosten hebben gehad. Ze hebben alle kosten goed bijgehouden, maar geven aan dat er nog heel wat zal bijkomen. Ze willen dat alle kosten vergoed worden. De familiale verzekering is onmiddellijk op de hoogte gebracht. Ook geven de ouders aan dat ze graag op één of andere manier in contact zouden komen met de tegenpartij. Ze hopen onder andere om via het aanbod van herstelbemiddeling een duidelijker beeld te krijgen van het gebeuren.

Nadat ik hen de verschillende mogelijkheden inzake het morele stuk heb uitgelegd, geven ze aan dat ze heel zeker geïnteresseerd zijn om rechtstreeks met de tegenpartij in contact te komen. Betreffende het financiële stuk wordt afgesproken dat ik contact opneem met zowel de familiale verzekering als de schoolverzekering voor een stand van zaken.

Vooraleer ik op huisbezoek ga bij Kenny en zijn moeder, krijg ik telefoon van de advocaat van de familie. Hij vraagt meer uitleg over het aanbod en geeft daarna aan dat hij hiervan een grote voorstander is. Hij wil de familie hierin adviseren wanneer het nodig blijkt te zijn.

In het huisbezoek bij Kenny en zijn moeder, neemt moeder al snel het voortouw. Ze vertelt over het verleden van Kenny, waaruit blijkt dat hij vroeger erg gepest werd. Hij hoopte dat dit zou stoppen wanneer hij van school zou veranderen, maar dit was niet het geval. Bert zou tijdens een middagpauze begonnen zijn met een aantal pesterijen. Kenny voelde het weer aankomen en wilde dit zo snel mogelijk stoppen. Vandaar dat hij die morgen naar Bert wou gaan.

Kenny geeft zelf aan dat hij nooit gedacht had dat dit zulke gevolgen zou hebben. Dit had hij niet bedoeld. Hij wou alleen dat hij niet opnieuw het slachtoffer zou worden van pesterijen. Hij zegt dat hij enorm veel spijt heeft van het gebeuren en wil zijn verantwoordelijkheid graag opnemen.

Wanneer ik een terugkoppeling geef van het huisbezoek bij het slachtoffer, wordt het duidelijker voor Kenny en zijn moeder dat heel wat mogelijkheden bestaan om een poging te doen tot het herstellen van de schade. De moeder van Kenny wil ook graag rond de tafel zitten met Bert en zijn ouders. Kenny ziet dit ook wel zitten, maar heeft schrik om de ouders van Bert onder ogen te komen.

Kenny en zijn moeder verwachten dat dit het schadebedrag hoog zal oplopen. Ze zien het niet zitten om dit in de herstelbemiddeling te houden. Ze zullen aangifte doen bij hun familiale verzekering.

Mijn volgende huisbezoek is opnieuw bij Bert en zijn ouders. Ik koppel de informatie terug van het huisbezoek bij Kenny en zijn moeder. Hierbij komt dus de vraag naar een rechtstreeks gesprek aan bod, maar ook de vraag om het financiële stuk over te laten aan de verzekering.

Bert geeft onmiddellijk aan dat hij geen interesse heeft in een rechtstreeks gesprek. De ouders zeggen echter dat ze hier wel graag zouden op ingaan. Zij willen enerzijds de versie van Kenny en zijn moeder wel eens horen. Anderzijds willen zij hun eigen negatieve gevolgen meegeven.

Er wordt afgesproken dat het financiële uit de herstelbemiddeling valt. Ik zal contact opnemen met de verzekering van beide partijen om een stand van zaken en een verder verloop mee te geven aan de partijen. Bert en zijn ouders gaan ondertussen bekijken of Bert al dan niet aanwezig zal zijn op het rechtstreeks gesprek.

Na een tijdje laten Bert en zijn ouders weten dat Bert niet zal aanwezig zijn op het rechtstreeks gesprek. Na dit bericht zoek ik een moment en een locatie.

Het gesprek gaat door op onze dienst. Ik begin met een korte voorstellingsronde, waarna ik verder ga met het schetsen van de huidige stand van zaken in het dossier. Vervolgens geef ik het woord aan de ouders van Bert om hun beleving en gevoelens weer te geven. Daarna krijgen Kenny en zijn moeder de kans om hun verhaal te doen. Kenny weet nog goed wat er allemaal gebeurde die dag en probeert dit dan ook zo goed mogelijk te vertellen. De ouders van Bert krijgen eindelijk een duidelijk beeld van de feiten. Ze vinden uiteraard dat Kenny dit nooit had mogen doen, maar ze begrijpen het wel. Kenny en zijn moeder zijn blij dat ze de andere partij gezien en gesproken hebben en ze de kans gekregen hebben om hun spijt te betuigen. De moeder van Kenny had reeds contact willen opnemen, maar geeft aan dat ze dit niet durfde, uit schrik voor haatgevoelens bij de andere partij.

Op het einde van het gesprek bespreek ik samen met de beide partijen wat zij willen dat in een overeenkomst komt te staan. Zo wil de daderzijde aangeven dat ze er heel veel spijt van hebben en dat dit nooit zo bedoeld was. De slachtofferzijde wil dit bevestigen en aangeven dat de verontschuldigungen aanvaard worden.

Na dit gesprek maak ik een overeenkomst op en stuur deze door naar beide partijen ter ondertekening.

Wanneer ik de overeenkomst door beide partijen ondertekend terug ontvangen heb, kan ik het overmaken aan het parket in Jeugdzaken.

Een week later krijg ik bericht vanuit het parket dat de zaak geseponeerd werd.

Dit laat ik per brief weten aan Kenny en zijn moeder.

6.1.4. Overleg

Comité V. (het uitvoerende orgaan van het Limburgse Vereffeningfonds)

11/03/05, 17/06/05, 09/09/05, 14/10/05

De Begeleidingsgroep van het Provinciaal Vereffeningfonds kwam in 2005 niet samen.

Stuurgroep herstelbemiddeling meerderjarigen in het arrondissement Tongeren:

28/02/05, 31/05/05, 22/06/05, 25/10/05

Werkgroep Deontologische Code Herstelbemiddelaars

Vanuit team herstelbemiddeling participeert Ilse Dautzenberg van AGM Maasmechelen.

Samenspraak(vzw Suggnomé):

18/03/05: Principe van vertrouwelijkheid bij slachtoffer - daderbemiddeling

17/06/05: Gemeentelijke Administratieve Sancties

09/12/05: Organisatie van bemiddelingsdiensten

Cursus herstelbemiddeling voor gevorderden:

Deze cursus wordt gevolgd door Bert Ilsen.

Data lopen over 2005 en 2006.

In 2005:

27/10 en 28/10 (tweedaagse): weerstand

25/11: onderhandelen

Rollenspelen herstelbemiddeling:

Methodiektraining voor herstelbemiddelaars minderjarigen, herstelbemiddelaars meerderjarigen, politionele schadebemiddelaars, herstelbemiddelaars in de fase van de strafuitvoering.

Via rollenspelen kunnen moeilijke situaties /of knelpunten samen met collega's ingeoeft/ besproken worden.

Op 22/11/05 ging de eerste dag door in Leuven. De andere twee dagen zijn voorzien voor 2006.

Gezamenlijke thema's/activiteiten team herstelbemiddeling, gemeenschapsdienst en SIB-M:

25/01/05: bespreking nieuw ontwerp jeugdwet.

31/01/05: slachtofferonthaal en slachtofferbejegening.

28/11/05: verwerkingsproces slachtoffers.

Vormingsdag 'knelpunten met betrekking tot de werking van het vereffeningfonds'

op 29/09/05 gevolgd door Dirk Roussard en Ilse Jaspers.

6.1.5. Team Herstelbemiddeling Limburg

Sinds de opstart van herstelbemiddeling voor minderjarigen in Limburg werd geopteerd om vanuit samenwerking met verschillende diensten de uitvoering van herstelbemiddeling in alle Limburgse gemeenten te verzekeren. Vanuit deze samenwerkingsoptie kwam de huidige samenstelling van het Team Herstelbemiddeling Limburg tot stand.

6.1.5.1. De samenstelling van het team

De partners voor deze samenwerking zijn:

Justitie – antenne Genk voor de politiekezone GAOZ (Genk-As-Opglabbeek-Zutendaal)
in de persoon van Olga Schrooten

Dienst Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen Maasmechelen voor de gemeente
Maasmechelen en de regio Dilsen – Stokkem, Maaseik, Kinrooi
in de persoon van Ilse Dautzenberg

Dienst Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen Lanaken voor de gemeente Lanaken in de
persoon van Johnie Nijs

Daarnaast is Mariet Cuppens als herstelbemiddelaar meerderjarigen in arrondissement
Tongeren eveneens vast teamlid.

Naast de herstelbemiddelaars van BAAL neemt ook de coördinator van BAAL systematisch
deel aan de teammomenten.

6.1.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

BAAL is verantwoordelijk voor de gecoördineerde uitvoering van de dossiers en organiseert
de tweewekelijkse teamvergaderingen. Dirk Roussard zit de vergadering voor.

Het doel van de teamvergadering is ondersteuning bieden op vlak van methodiek en intervisie
in de uitvoering van de bemiddelingsdossiers.

De teamvergadering bestond in 2005 uit:

Vaste teampunten:

- opvolging verslagen,
- varia (terugkoppeling extern overleg, planning vorming en themadagen, ...),
- Vereffeningfonds,
- triëring nieuwe dossiers,
- meedelen beslissingen Parket,
- dossierbespreking.

De volgende themabesprekingen:

- bespreking deontologische code herstelbemiddeling,
- Gemeentelijke Administratieve Sancties,
- evaluatie afspraken rapportage,
- artikel Nieuwsbrief Suggnomè: inbedding herstelbemiddeling in organisatie,
- Vereffeningfonds: voorbereiding IPRO seminariedag,
- Vereffeningfonds: aanpassing aanvraag,
- Onderzoek lineair aanbod herstelbemiddeling meerderjarigen Tongeren.

6.1.5.3. Wijze van triëring dossiers

BAAL gaat wekelijks en afwisselend naar het Parket te Hasselt of Tongeren om nieuwe
geselecteerde dossiers in te lezen.

De dossiers van het arrondissement Hasselt worden door BAAL uitgevoerd. De uitvoerders
van BAAL zijn: Dirk Roussard, Bert Ilsen, Valeska Pavicevic en Bart Verbeeck.

De dossiers van het arrondissement Tongeren worden getrieerd naar één van de medewerkers
als de verdachte jongere en/of het slachtoffer woonachtig is in hun “werkgebied”.

Gezien de medewerkers naast herstelbemiddeling ook andere opdrachten te vervullen hebben,
houden we bij de triëring rekening met enkele factoren:

- als het Parket eveneens een alternatieve maatregel (AM) overweegt, wordt het dossier niet getrieerd naar de bemiddelaar die mogelijk ook zal instaan voor de begeleiding van deze AM (Lanaken en Genk);
- de case – load van de bemiddelaar op dat moment;
- de werkdruk van de persoon op ander werkvlak (taken binnen de gemeente of politie).

De dossiers die niet in aanmerking komen voor triëring naar een collegadienst worden door BAAL zelf uitgevoerd.

Onderstaande tabel geeft de triëring weer van de dossiers die in 2005 werden geselecteerd.

Overzicht doorverwezen dossiers in 2005 per partner in Team Herstelbemiddeling

Arrondissement Hasselt	BAAL	66
Arrondissement Tongeren	BAAL	30
	AGM Maasmechelen	8
	AGM Lanaken	3
	Justitie-Antenne Genk	10
Totaal		117

6.1.6. De praktijk van herstelbemiddeling : dossiers.

Het registratiesysteem:

De tabellen met cijfergegevens van herstelbemiddeling zijn grotendeels gebaseerd op het registratiesysteem dat voor alle collega-diensten in Vlaanderen is ontwikkeld door de OSBJ. Een beoogde meerwaarde van deze uniforme registratie in heel Vlaanderen is de mogelijkheid om te vergelijken tussen alle Vlaamse diensten. Helaas vertoont het systeem nog steeds enkele kinderziektes. Vanuit het registratiesysteem zijn bijvoorbeeld vergelijkingen tussen de beide Limburgse gerechtelijke arrondissementen momenteel niet mogelijk. Ook denken we dat de categorie 'Andere' soms een vertekend beeld oplevert mede door de interpretatie bij het registreren.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS 1999 – 2005 **Jaarverslag 2005**

Periode	Aantal dossiers
Aangemeld en afgesloten in 1999	97
Aangemeld in 1999 en afgesloten in 2000	32
Aangemeld in 2000 en afgesloten in 2000	118
Aangemeld in 2000 en afgesloten in 2001	41
Aangemeld in 2001 en afgesloten in 2001	85
Aangemeld in 2001 en afgesloten in 2002	27
Aangemeld in 2002 en afgesloten in 2002	87
Aangemeld in 2002 en afgesloten in 2003	50
Aangemeld in 2002 en nog lopende in 2003	4
Aangemeld in 2003 en afgesloten in 2003	109
Aangemeld in 2003 en afgesloten in 2004	25
Aangemeld in 2004 en afgesloten in 2004	85
Aangemeld in 2004 en afgesloten in 2005	46
Aangemeld in 2005 en afgesloten in 2005	78
Aangemeld in 2005 en nog lopende in 2006	29
Totaal	948

Uit tabel 1 blijkt dat er in 2005 117 dossiers zijn aangemeld voor herstelbemiddeling. In de onderstaande tabellen (3 t.e.m. 13) wordt er gewerkt met 110 dossiers. Dit verschil zit in 7 dossiers die wel zijn aangemeld, maar die niet aan de criteria voldeden en daarom nooit zijn opgestart. Dit ging ofwel over dossiers waarin de jongeren ontkennen of dossiers waarin de schade reeds vergoed is en uit het PV blijkt dat de benadeelden geen vraag meer hebben. Het aantal aangemelde dossiers is sinds de start van herstelbemiddeling in 1999 in Limburg wel vrij constant.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS, DADERS, SLACHTOFFERS, INTERACTIES

Deze tabel gaat over dossiers in de periode: van 01/01/2005 tot 31/12/2005

	Dossiers			Daders			Slachtoffers			Interacties		
	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal	Gesloten	Lopend	Totaal
Gestart vóór 01/01/05	46	0	46	87	0	87	70	0	70	188	0	188
Gestart tussen 01/01/05 - 31/12/05	78	32	110	108	42	150	110	53	163	155	74	229
Totaal	124	32	156	195	42	237	180	53	233	343	74	417

Uit deze tabel blijkt dat er in 2005 nog in 46 lopende dossiers van 2004 is gewerkt. Deze dossiers zijn ook allemaal in 2005 afgesloten. 78 dossiers, met 108 daders en 110 slachtoffers, die in 2005 aangemeld werden, waren op 31/12/2005 afgesloten. Dit omvatte 155 interacties. In totaal zijn er dus 124 dossiers afgesloten in 2005. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzer. Tabellen 14 t.e.m. 22 handelen over deze 124 dossiers.

In de 110 aangemelde dossiers waren in totaal 150 daders en 163 slachtoffers betrokken.

Om de link tussen interacties, daders en slachtoffers te leggen, volstaat een simpele optelsom niet: een interactie is de relatie tussen elke dader en elk slachtoffer in een dossier. In één dossier kunnen dus meerdere interacties zitten. Bijvoorbeeld in een dossier waarin 3 daders en 3 slachtoffers betrokken zijn, spreken we dus van 9 interacties. In één interactie zijn dus telkens 1 dader en 1 slachtoffer betrokken.

32 dossiers met 42 daders en 53 slachtoffers zijn nog niet volledig afgerond op het einde van 2005.

Handleiding bij tabellen :

Het juist lezen van onderstaande tabellen (tabel 3 t.e.m. 22) en het interpreteren van de cijfers is niet evident. Daarom voorzien we dit woordje uitleg. De onderstaande tabellen vormen twee grote delen:

- Het eerste deel (tabellen 3 t.e.m. 13) beschrijft de dossiers die in 2005 werden aangemeld voor herstelbemiddeling. Deze tabellen gaan dus over 110 dossiers waarin 150 daders, 163 slachtoffers en 229 interacties betrokken zijn. Deze tabellen geven steeds een beeld over deze totalen.
- Het tweede deel (tabellen 14 t.e.m. 22) beschrijft de in 2005 afgesloten dossiers. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende gerechtelijke instantie. In 2005 waren dit 124 dossiers met 343 interacties en 195 daders. In deze tabellen zit een opbouw. Tabellen 14 en 15 geven het totaal weer met daarbij de categorie van dossiers/interacties waarin de herstelbemiddeling

volledig werd doorlopen. Tabellen 16 en 17 gaan verder op deze dossiers/interacties waarin de herstelbemiddeling volledig werd doorlopen. Een categorie van deze dossiers zijn de dossiers waarin een volledig of gedeeltelijk akkoord werd bereikt. Tabellen 18 en 19 gaan in op deze dossiers en op de interacties in deze dossiers. Tabel 20 gaat dan terug over de dossiers/interacties die ook in tabellen 16 en 17 besproken zijn. Tabellen 20 a) en 20 b) geven meer uitleg bij de dossiers/interacties uit de categorie financieel herstel van tabel 20. Tabellen 21 en 22 gaan dan tot slot, net als tabellen 14 en 15, weer over het totaal aantal afgesloten dossiers van 2005 en daarbij horende interacties/daders.

- Bij tabellen 16 t.e.m. 20 wordt er in de laatste kolom ook steeds de vergelijking gemaakt naar het totaal aantal dossiers/interacties van de afgesloten dossiers. Deze kolommen geven de percentages weer in het totaal van de 124 dossiers of 343 interacties.

Tabellen 3 t.e.m. 13 gaan over de 110 in 2005 aangemelde dossiers die aan de criteria voor herstelbemiddeling voldeden.

TABEL 3. AANTAL JONGEREN VOLGENS VERWIJZER

Verwijzer	Daders	%
JRB Hasselt	2	1,3 %
JRB Tongeren	6	4,0 %
Parket Hasselt	80	53,4%
Parket Tongeren	55	36,7 %
Parket Turnhout	5	3,3 %
JRB Brugge	2	1,3 %
Totaal	150	100%

Deze tabel maakt duidelijk dat herstelbemiddeling op jeugdrechtbankniveau nog steeds een uitzondering is. De gerechtelijke instanties van het gerechtelijk arrondissement Hasselt hebben opnieuw het grootste aandeel in de doorverwijzingen. De 5 daders uit het gerechtelijk arrondissement Turnhout zijn daders die betrokken waren in dossiers waarin ook jongeren uit Limburg waren betrokken. Deze herstelbemiddelingen werden doorgaans opgenomen door de bemiddelingsdiensten BAAL en CAFT samen. De twee daders uit Brugge komen uit een dossier waarvan het slachtoffer uit Limburg kwam. In deze bemiddeling werd er samengewerkt met de bemiddelingsdienst BAAB in Brugge.

TABEL 4. AANTAL DADERS EN SLACHTOFFERS PER DOSSIER

Daders / Slachtoffers -->	1	2	3	4	5	6	7	10	12	Totaal
1	73	2	3	1	0	1	1	0	1	82
2	13	4	1	0	0	1	0	1	0	20
3	3	1	0	0	0	0	0	0	0	4
4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Totaal	92	8	4	1	0	2	1	1	1	110

Uit deze tabel blijkt dat de meerderheid van de dossiers, dossiers zijn met 1 dader en 1 slachtoffer. Het dossier met het meest aantal interacties is dat met 2 daders en 10 slachtoffers (20 interacties).

TABEL 5. AARD VAN DE FEITEN

Tabel 5.1. Aard van feiten in dossiers

Feiten	Aantal dossiers			
	Hasselt	Tongeren	Totaal	%
Vermogensdelicten				
Beschadigingen	6	12	18	16,4 %
Diefstal	18	10	28	25,4 %
Brandstichting	5	2	7	6,4 %
Persoonsdelicten				
Slagen en verwondingen	32	21	53	48,2 %
Afpersing /steaming	0	1	1	0,9 %
Bedreigingen	0	1	1	0,9 %
Andere	1	1	2	1,8 %
Subtotalen	62	48		
Totaal		110		100 %

In deze tabel wordt er geen onderscheid gemaakt of de verwijzer nu de Jeugdrechtbank of het Parket in Jeugdzaken is. Maar uit tabel 3 blijkt dat er slechts een klein aandeel Jeugdrechtbank in deze cijfers zit. Het dossier waarvan de daders woonachtig zijn in het gerechtelijk arrondissement Brugge is verwerkt bij de cijfers van Hasselt, omdat het slachtoffer in dit gerechtelijk arrondissement woont. De term beschadigingen slaat zowel op vandalisme aan voertuigen als aan gebouwen als op bijvoorbeeld graffiti. Onder de categorie 'andere' zitten : stalking/ belaging en nutteloze oproep naar de hulpdiensten.

Tabel 5.2. Aard van feiten naar daders

Feiten	Aantal daders	
Vermogensdelicten		
Beschadigingen	38	18,3 %
Diefstal	72	34,6 %
Brandstichting	12	5,8 %
Persoonsdelicten		
Slagen en verwondingen	74	35,6 %
Afpersing /steaming	1	0,5 %
Bedreigingen	6	2,8 %
Andere	5	2,4 %
Totaal	208	100%

Zoals reeds beschreven kunnen we met het registratiesysteem geen opsplitsing maken volgens het gerechtelijke arrondissement of de verwijzer van de minderjarige daders. In deze tabel is er sprake van 208 daders terwijl er in de overzichtstabel 150 daders staan in de aangemelde dossiers van 2005. Dit verschil kan verklaard worden door het feit dat een aantal daders in één dossier meerdere juridische kwalificaties toegewezen kunnen krijgen. Bij de telling van de dossiers weegt dan het hoofdfeit door, maar per dader worden er meerdere feiten geregistreerd. Bij tabel 5.1. en 5.2. slaat de algemene term diefstal zowel op gewone diefstal, diefstal met braak, fiets- en bromfietsdiefstal.

TABEL 6. LEEFTIJD BIJ FEITEN VAN DE DADERS

Leeftijd bij de feiten	Aantal	%
12	6	4,0 %
13	12	8,0 %
14	26	17,3 %
15	35	23,4 %
16	42	28,0 %
17	26	17,3 %
18	1	0,7 %
19	2	1,3 %
Totaal aantal jongeren	150	100%

Net zoals de voorbije jaren is het overgrote deel van de jongeren tussen de 14 en 17 jaar. De daders van 18 jaar en meer zijn mededaders in dossiers met meerdere daders. Het percentage daders jonger dan 14 jaar is ten opzichte van vorig jaar gelijk gebleven.

TABEL 7. GESLACHT VAN DE DADERS

Totaal	150	100%
M	137	91,3 %
V	13	8,7 %

Ongeveer 91% van de jongeren die aangemeld worden zijn jongens. Deze verhouding is vergelijkbaar met voorbije jaren.

TABEL 8. ETNISCHE AFKOMST VAN DE DADERS

Totaal	150	100%
Belgisch	119	79,3 %
Italiaans	1	0,7 %
Spaans	2	1,3 %
Marokkaans	11	7,3 %
Turks	16	10,7 %
Russisch	1	0,7 %

In het registratiesysteem, dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, wordt ervoor geopteerd om te registreren op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit.

TABEL 9. STATUUT VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	163	100%
Natuurlijk persoon	131	80,4 %
Rechtspersoon	32	19,6 %

In 2005 werden er 163 slachtoffers geteld in de 110 aangemelde dossiers: naast natuurlijke personen, die het grootste deel van de slachtoffergroep vertegenwoordigen, zijn er ook rechtspersonen die door feiten benadeeld werden. Voorbeelden van die rechtspersonen zijn bedrijven of verenigingen, die in de herstelbemiddeling doorgaans wel duidelijk gepersonaliseerd worden door de persoon van de verantwoordelijke. In vergelijking met vorig jaar is het aandeel rechtspersonen hetzelfde.

TABEL 10. LEEFTIJD SLACHTOFFERS IN GROEPEN

Leeftijd bij de feiten	163	100%
< 18 jaar	81	49,8 %
18-25 jaar	11	6,7 %
26-40 jaar	20	12,3 %
41-65 jaar	17	10,4 %
> 65 jaar	1	0,6 %
[Geen leeftijd]	33	20,2 %

Onder de categorie ‘geen leeftijd’ zitten de 32 rechtspersonen en 1 benadeelde, waarvan we de nodige gegevens niet hebben.

Slachtoffers van vermogensdelicten zijn doorgaans meerderjarige slachtoffers, terwijl slachtoffers van persoonsdelicten meestal leeftijdsgenoten zijn van de minderjarige daders.

TABEL 11. GESLACHT VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	163	100 %	100%
(leeg)	32		19,7 %
Man	92	70,3 %	56,4 %
Vrouw	39	29,7 %	23,9 %

De categorie (leeg) met 32 eenheden zijn de rechtspersonen. Los van de rechtspersonen blijkt dat 70 % van de slachtoffers mannelijk is.

TABEL 12. ETNISCHE AFKOMST VAN DE SLACHTOFFERS

Totaal	163	100%	100 %
(leeg)	32		19,7 %
Andere	1	0,8 %	0,6 %
Belgisch	124	94,6 %	76,0 %
Albanees	1	0,8 %	0,6 %
Turks	5	3,8 %	3,1 %

Qua registratie ‘Etnische afkomst’ verwijzen we naar de opmerkingen zoals bij tabel 8 werd genoteerd.

De categorie ‘leeg’ komt overeen met het aantal rechtspersonen.

TABEL 13. WELKE RELATIE TUSSEN DADER EN SLACHTOFFER

Totaal (interacties)	229	100%
Andere	2	0,9 %
Geen	143	62,4 %
School/werk	51	22,3 %
Vaag/vanziens/van horen zeggen	20	8,7 %
Vrienden/kennissen	11	4,8 %
Buren	2	0,9 %

Deze tabel geeft verhoudingen weer in interacties. Het concept 'interacties' is uitgelegd bij tabel 2. In vergelijking met vorig jaar is er bij ongeveer 5 % minder interacties geen sprake van één of andere relatie voor de feiten.

Tabellen 14 t.e.m. 22 gaan over de 124 dossiers die in 2005 zijn afgesloten. Afgesloten wil zeggen dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende instantie.

TABEL 14. AARD VAN HET PROCES (AANTAL DOSSIERS)

Proces	Dossiers	%
Louter contactname	44	35,5 %
Voortijdig gestopt	8	6,4 %
Volledig doorlopen	72	58,1 %
Totaal	124	100%

In vergelijking met vorig jaar zijn er 5 % meer dossiers waar de herstelbemiddeling zich heeft beperkt tot louter contactname.

In ongeveer 60 % van de dossiers is het volledige herstelbemiddelingsproces doorlopen. Dit wil zeggen dat er met alle partijen contacten zijn geweest en dat er concreet gesproken is over herstel van de aangerichte schade. Met louter contactname wordt bedoeld dat er na één contact met één of meerdere partijen reeds duidelijk is dat de herstelbemiddeling niet dient opgestart te worden. Bij de 8 overige dossiers zijn er meerdere contacten geweest maar bleek daarna dat herstelbemiddeling niet (meer) nodig of mogelijk was.

In vergelijking met vorig jaar zijn er 20 dossiers meer afgesloten.

TABEL 15. AARD VAN HET PROCES (AANTAL INTERACTIES)

Bemiddelingsproces	Interacties	%
Louter contactname	165	48,1 %
Voortijdig gestopt	13	3,8 %
Volledig doorlopen	165	48,1 %
Totaal	343	100%

Deze tabel geeft hetzelfde weer als tabel 14 maar dan uitgedrukt met interacties.

TABEL 16. AARD VAN HET PROCES BIJ VOLLEDIG DOORLOPEN DOSSIERS (AANTAL DOSSIERS)

Aard van proces	Dossiers	%	% (op totaal dossiers)
Volledig akkoord	61	84,7 %	49,2 %
Gedeeltelijk akkoord	7	9,7 %	5,6 %
Geen akkoord	4	5,6 %	3,3 %
Totaal	72	100 %	58,1 %

Deze tabel gaat verder op de 72 dossiers waarvan het herstelbemiddelingsproces volledig doorlopen is (zie tabel 14). In 84% van de dossiers waarvan het volledig herstelbemiddelingsproces is doorlopen, hebben de partijen een volledig akkoord bereikt. De dossiers waarin slechts een gedeeltelijk akkoord is bereikt, zijn dossiers waarin slechts een akkoord is bereikt over een deel van de schade of waarin niet met alle betrokken partijen een akkoord is bereikt.

TABEL 17. AARD VAN HET PROCES BIJ VOLLEDIG DOORLOPEN DOSSIERS (AANTAL INTERACTIES)

Aard van proces	Interacties	%	% (op totaal interacties)
Volledig akkoord	153	92,8 %	44,6%
Gedeeltelijk akkoord	4	2,4 %	1,2 %
Geen akkoord	8	4,8 %	2,3 %
Totaal	165	100 %	48,1%

Deze tabel geeft opnieuw hetzelfde weer als tabel 16 maar dan uitgedrukt in interacties.

TABEL 18. UITVOERING VAN AKKOORD (AANTAL DOSSIERS)

Uitvoering	Dossiers	%	% (op totaal dossiers)
Gedeeltelijk uitgevoerd	3	4,4 %	2,4 %
Niet uitgevoerd	2	2,9 %	1,6 %
Onbekend	3	4,4 %	2,4 %
Volledig uitgevoerd	60	88,3 %	48,4 %
Totaal	68	100 %	54,8 %

Deze tabel gaat verder op de dossiers waarin een geheel of gedeeltelijk akkoord is bereikt (zie tabel 16). Uit de tabel blijkt dat in bijna alle gevallen dat er een akkoord is bereikt dit akkoord ook volledig werd uitgevoerd. Onder de categorie 'onbekend' zitten dossiers waarin er een overeenkomst is bereikt en er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende instantie voordat het duidelijk is of de overeenkomst volledig is uitgevoerd. Dit zijn doorgaans dossiers waarin er een afbetalingsplan is overeengekomen over meer dan 6 maanden. De eerste betalingen worden afgewacht en dan wordt het eindverslag overgemaakt aan de verwijzer.

TABEL 19. DIRECT OF INDIRECT

Direct /indirect	Interacties	100%	% (op totaal interacties)
Direct	22	14,0 %	6,4 %
Indirect	135	86,0 %	39,4 %
Totaal	157	100%	45,8%

Deze tabel gaat verder op de 157 interacties waarin een akkoord werd bereikt tussen de betrokken partijen. In 14 % van deze interacties is er in het kader van de herstelbemiddeling en in aanwezigheid van de herstelbemiddelaar een rechtstreeks contact geweest tussen de betrokken partijen. Het aantal interacties waarin er een direct contact is geweest is t.o.v. vorig jaar gehalveerd.

TABEL 20. AARD VAN HET HERSTEL + WIJZE VAN FINANCIËLE VERGOEDING

Aard van het herstel

Aard	Aantal	%	% (op totaal interacties)
Financieel herstel	132	45,7 %	35,9 %
Klussen in natura	4	1,4 %	1,2 %
Teruggave of herstel in oorspronkelijke toestand	0	0 %	0 %
Excuses	31	10,7 %	9,0 %
Zuiver info-overdracht	85	29,4 %	24,8 %
Belofte: met rust laten	15	5,2 %	4,4 %
Belofte: nooit meer doen	13	4,6 %	3,8 %
Brief schrijven naar slachtoffer	5	1,7 %	1,5 %
Andere	4	1,4 %	1,2 %
Totaal	289	100%	81,8 %

Deze tabel beschrijft alle interacties van de 72 afgesloten dossiers die volledig doorlopen zijn. In tegenstelling met tabel 17 waarin er melding wordt gemaakt over 165 interacties in deze 72 dossiers geeft deze tabel informatie over 289 interacties. Dit verschil kan verklaard worden door het feit dat er in één interactie meerdere vormen van herstel mogelijk zijn.

De twee onderstaande subtabellen gaan verder op de 132 interacties waarin er financieel herstel heeft plaatsgevonden.

Tabel 20. a) Financieel herstel opmerkingen

Financiële vergoeding materiële en menselijke schade samen	1	0,7 %	0,3 %
Financiële vergoeding materiële schade	126	95,5 %	36,8 %
Financiële vergoeding menselijke schade	5	3,8 %	1,5 %
Totaal	132	100%	38,6 %

Tabel 20. b) Wijze van financiële vergoeding

Wijze		%	% (op totaal interacties)
Betaald werk	5	3,6 %	1,5 %
Vereffeningfonds	20	14,6 %	5,8 %
Leercontract	2	1,5 %	0,6 %
Spaargeld	11	8,1 %	3,2 %
Ouders	42	30,7 %	12,2 %
Via ouders met vereffening van jongere t.a.v. ouders	7	5,1 %	2,0 %
Verzekering	32	23,3 %	9,3 %
Andere	18	13,1 %	5,2 %
Totaal financieel herstel	137	100%	39,8 %

In deze tabel staat het totaal van 137 in plaats van de 132 interacties van de voorgaande tabellen. Dit komt omdat er in een aantal gevallen de financiële vergoeding gecombineerd tot stand is gekomen. Bijvoorbeeld wordt een deel door de ouders vergoed en gaat de jongere voor de rest werken.

In bovenstaande tabel wordt er aangegeven dat er in 20 interacties een financiële vergoeding van de geleden schade is betaald d.m.v. het Provinciaal Vereffeningfonds. Het verschil met tabel 23 en volgende, ligt in het feit dat dit over interacties gaat waarvan de herstellbemiddeling volledig is afgesloten. Terwijl het in tabel 23 en volgende gaat over de aanvragen bij het Vereffeningfonds los van het feit of de herstellbemiddeling reeds is afgesloten. Daarenboven kan 1 aanvraag of dossier van tabel 23 gebruikt worden in meerdere interacties (bijv. 1 jongere die 2 benadeelden betaald via één aanvraag).

TABEL 21. BESLISSING PARKET/JEUGDRECHTBANK (AANTAL DADERS)

Beslissing na bemiddeling	Daders		%
Nog geen beslissing	33		16,9 %
Dagvaarding	12	7,4 %	6,2 %
Gevoegd bij JRB-dossier	3	1,8 %	1,5 %
AGM	10	6,2 %	5,1 %
Onbekend	7	4,3 %	3,6 %
Seponering	128	79,1 %	65,6 %
Doorverwijzing hulpverlening	2	1,2 %	1,1 %
Totaal	195	100 %	100%

195 is het totaal aantal daders van afgesloten dossiers. De 7 ‘onbekend’ zijn die jongeren van andere parketten dan de Limburgse en waarvan de beslissing niet aan ons is meegedeeld. In bijna 80 % van de daders wordt het dossier geseponerd na herstellbemiddeling.

TABEL 22. BEMIDDELINGSDUUR

Tabel 22.a) Duur tussen feiten en verwijzing

Aantal maanden	Dossiers	%
0 tot 1 maand	4	3,2 %
1 tot 2 maanden	32	25,8 %
2 tot 3 maanden	23	18,5 %
3 tot 4 maanden	22	17,7 %
4 tot 5 maanden	12	9,7 %
5 tot 6 maanden	8	6,6 %
6 tot 7 maanden	3	2,4 %
7 tot 8 maanden	5	4,1 %
8 tot 9 maanden	4	3,2 %
9 tot 10 maanden	3	2,4 %
10 tot 11 maanden	4	3,2 %
11 tot 12 maanden	1	0,8 %
13 tot 14 maanden	3	2,4 %
Totaal	124	100%

- Gemiddelde: 121,29 dagen = 4 maanden = 0 jaren
- Minimum: 10 dagen = 0 maanden = 0 jaren
- Maximum: 410 dagen = 13 maanden = 1 jaren

De 124 is het totaal aantal afgesloten dossiers in 2005 (zie Tabel 2).

Tabel 22.b) Duur tussen verwijzing en eerste contact (datum start)

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maanden	95	76,7 %
1 tot 2 maanden	23	18,5 %
2 tot 3 maanden	4	3,2 %
3 tot 4 maanden	2	1,6 %
Totaal	124	100%

- Gemiddelde: 20.62 dagen = 1 maanden = 0 jaren
- Minimum: 0 dagen = 0 maanden = 0 jaren
- Maximum: 113 dagen = 4 maanden = 0 jaren

Tabel 22.c) Duur tussen eerste contact (datum start) en eindverslag (datum einde)

Duur in maanden	Aantal dossiers	%
0 tot 1 maanden	33	26,6 %
1 tot 2 maanden	14	11,3 %
2 tot 3 maanden	17	13,7 %
3 tot 4 maanden	15	12,1 %
4 tot 5 maanden	14	11,3 %
5 tot 6 maanden	11	8,9 %
6 tot 7 maanden	5	4,1 %
7 tot 8 maanden	8	6,4 %
8 tot 9 maanden	4	3,2 %
10 tot 11 maanden	2	1,6 %
12 tot 13 maanden	1	0,8 %
Totaal	124	100%

- Gemiddelde: 101.26 dagen = 3 maanden = 0 jaren

6.1.7. Het Provinciaal Vereffeningfonds Limburg

6.1.7.1. Voorstelling

Sinds 5 augustus 1999 is er in de provincie Limburg een Vereffeningfonds. Dit Vereffeningfonds is opgestart en wordt ondersteund door de bestendige deputatie van de provincie Limburg, specifiek door de tweede directie Welzijn.

Het Provinciaal Vereffeningfonds heeft als doel in concrete dossiers herstelbemiddeling een bijkomende modaliteit te bieden zodat minderjarige daders zelf verantwoordelijkheid kunnen opnemen in het financiële herstel van de schade, die ze hebben veroorzaakt.

De werking van het Vereffeningfonds komt er op neer dat een jongere voor het verrichten van vrijwilligerswerk bij een openbare dienst of een humanitaire instelling, een vergoeding krijgt die uitgeschreven wordt op naam van de benadeelde van het delict.

Door het Vereffeningfonds worden ook tal van betekenisvolle actoren op provinciaal niveau betrokken op een meer herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie.

De provinciale begeleidingsgroep van het Vereffeningfonds is samengesteld uit vertegenwoordigers van de provincie, de Parketten in Jeugdzaken, de comités voor bijzondere jeugdzorg (CBJ), de sociale diensten bij de Jeugdrechtbank, de bemiddelingscommissie, de advocatuur, de voorzieningen Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, de Justitie-Antenne Genk en het Ondersteuningsteam Migranten Bijzondere Jeugdzorg (OBJ).

Deze begeleidingsgroep wordt aangevuld met enkele niet – stemgerechtigde leden:

de coördinator van BAAL, een staflid van de vzw OSBJ - herstelgerichte afhandeling van jeugddelinquentie en een vertegenwoordiger van de academische wereld.

De Begeleidingsgroep kwam in 2005 niet samen. Reden hiervoor is de reorganisatie van de directie welzijn. Op de Begeleidingsgroep van februari 2006 zullen de cijfers van 2005 ook aan bod komen.

De raad van beheer van het Vereffeningfonds, genaamd Comité V., is het orgaan dat gemachtigd is om aanvragen voor tussenkomst van het Vereffeningfonds al dan niet goed te keuren en om de bedragen uit te keren na geleverde inspanningen.

Het Comité V. bestaat uit vertegenwoordigers van dezelfde diensten die zich engageren in de begeleidingsgroep.

Het Comité V kwam in 2005 samen op volgende momenten: 11/03, 17/06, 09/09, 14/10.

Op 29/09/05 ging een interprovinciaal overleg (IPRO) door te Brussel. Alle leden van de Comité's V en de begeleidingsgroepen van de verschillende vereffeningfondsen waren hierop uitgenodigd, net als alle bemiddelaars minderjarigen.

Op dit overlegmoment werd een globaal overzicht gegeven van de cijfers en werden de overeenkomstigheden/ verschillen visueel gemaakt. In kleine groepjes, divers samengesteld, werden enkele stellingen bediscussieerd. In plenum werd bekeken of er in de praktijk nu daadwerkelijk veel verschillen bestaan of niet.

6.1.7.2. De werking en procedure

Enkel minderjarigen die betrokken zijn in een herstelbemiddeling kunnen beroep doen op het Vereffeningfonds. Tijdens de herstelbemiddeling tussen de jongere (en zijn ouders) en het slachtoffer, wordt een akkoord bereikt over het schadebedrag. Samen met het slachtoffer wordt bekeken op welke manier de schade zal worden vergoed. Hier zijn verschillende mogelijkheden:

Komt de familiale verzekering tussen en dient er nog het bedrag van de vrijstelling betaald te worden?

Betalen de ouders de schade?

Zal de jongere zelf de schade vergoeden via zakgeld, leercontract, vakantiewerk,...?

Naast deze mogelijkheden, kan de jongere ook opteren om een aanvraag te doen bij het Vereffeningfonds. De jongere schrijft een brief (handgeschreven) naar het Vereffeningfonds, waarin hij uitlegt waarom hij die schade zelf wil vergoeden en waarom hij dat via het fonds wil doen. Het Vereffeningfonds biedt een vergoeding van € 5,40 (bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd) per gepresteerd uur vrijwilligerswerk.

De bemiddelaar legt de brief voor aan Comité V. , waarbij enkele aspecten worden bekeken:

- standpunt van de jongere
- standpunt van de ouders
- standpunt van de benadeelde
- is er sprake van aangifte bij de familiale verzekering
- standpunt bemiddelaar

De stemgerechtigde leden van Comité V. beslissen vervolgens of de aanvraag wordt goedgekeurd en hoeveel uren vrijwilligerswerk er dienen te gebeuren om het aangevraagde bedrag te kunnen verdienen. Indien de aanvraag wordt geweigerd, wordt de motivatie meegedeeld.

Als de aanvraag (en het gevraagde bedrag) wordt goedgekeurd, gaat de bemiddelaar samen met de jongere op zoek naar een prestatieplaats. Er wordt een overeenkomst opgemaakt, waarin alle afspraken worden vervat. Na beëindiging van deze werkprestatie zal het Vereffeningfonds het verdiende geld naar de derdenrekening van BAAL overschrijven.

De bemiddelaar maakt het bedrag over op rekening van het slachtoffer.

6.1.7.3. Dossiers behandeld in 2005

Onderstaande tabellen behandelen de aanvragen aan het Vereffeningfonds uit de periode 01/01/2005 tot 31/12/2005.

TABEL 23. AANTAL AANVRAGEN IN 2004 VERDEELD NAAR GESLACHT VAN DE AANVRAGERS

Geslacht	Aantal jongeren
Mannelijk	8
Vrouwelijk	0
Totaal	8

In vergelijking met de vorige jaren zien we dat de stijgende trend van het aantal aanvragers niet wordt verder gezet. Vorig jaar waren er nog 20 aanvragen.

TABEL 24. DE BEDRAGEN VAN DE AANVRAGEN

Totaal bedrag goedgekeurd door Comité V in 2004	€ 1695,66
Kleinste goedgekeurd bedrag	€ 86,96
Grootste goedgekeurd bedrag	€ 580,48
Gemiddeld goedgekeurd bedrag	€ 211,96
Totaal uitbetaald bedrag	€ 1344,75

Ten opzichte van vorig jaar zien we dat het gemiddelde goedgekeurde bedrag terug gestegen is. Er is een verschil tussen het totaal bedrag dat goedgekeurd is en het totaal bedrag dat effectief uitbetaald is. Dit verschil kan verklaard worden door feit dat aantal jongeren vroeger zijn gestopt met hun werkprestatie omdat ze andere manier gevonden hebben om aan hun te betalen schadebedrag te komen. Eén jongere is nooit begonnen aan zijn werkprestatie.

TABEL 25. LEEFTIJD VAN DE AANVRAGERS

	Leeftijd
Jongste	13
Oudste	17
Gemiddeld	15,2

De gemiddelde leeftijd is ten opzichte van vorig jaar gestegen met ongeveer ½ jaar.

TABEL 26. AARD VAN DE DELICTEN GEPLEEGD DOOR DE AANVRAGERS

Aard van het delict	Aantal aanvragen
Slagen en verwondingen	1
Vandalisme	4
Diefstal met braak	3
Totaal	8

6.2. HERGO (Herstelgericht groepsoverleg)

6.2.1. Omschrijving en doelstelling

Het concept van Family Group Conference werd oorspronkelijk ontwikkeld in Nieuw-Zeeland. Na kennismaking met het Nieuw - Zeelandse concept nam professor Lode Walgrave van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) het initiatief om een soortgelijk experiment op te starten in Vlaanderen. De Nederlandstalige benaming werd Herstelgericht Groepsoverleg, kortweg HERGO. In een aantal Vlaamse arrondissementen werd HERGO een experiment met name in Leuven, Brussel, Antwerpen, Hasselt en Tongeren. Het was een wetenschappelijk experiment begeleid door de Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie (OGJC) van de KU Leuven met financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Koning Boudewijnstichting.

Het experiment is beëindigd in 2003. De meeste Vlaamse diensten die deelnamen aan het experiment, hebben het aanbod van HERGO als herstelgerichte afhandelingsvorm behouden.

HERGO of herstelgericht groepsoverleg beoogt een begeleid overleg tussen de minderjarige delictpleger en zijn achterban (steunende figuren, bv. ouders), het slachtoffer en zijn achterban en een gespecialiseerde politiebeampte.

Het doel van de samenkomst is een constructieve oplossing vinden voor de gevolgen van het delict. HERGO wordt opgelegd door de Jeugdrechter. De jongere dient tot een intentieverklaring te komen die moet leiden tot herstel van de schade van het slachtoffer (zowel materieel, financieel als psychisch leed komen aan bod), maar ook de samenleving wordt betrokken.

Het overleg wordt begeleid door een onpartijdige moderator.

6.2.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van loutere drugdelicten.
- Drugsgerateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer;
- **er is een aanwijsbare vorm van schade:**
- van materiële, en/of financiële en/of morele aard;

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent de feiten;
- is bereid mee te werken.

De verwijzer:

- de Jeugdrechtbank.

Bijkomende elementen die bepalen of een HERGO kan doorgaan, deze elementen worden dan ook onderzocht door de moderator:

De steunfiguren:

- Mensen uit de onmiddellijke omgeving van de jongere die hem op een constructieve wijze willen bijstaan in het groepsoverleg (ouders, andere familie, leerkrachten, opvoeders,...)

Het slachtoffer:

- Rechtstreekse betrokkenheid: effectief persoonlijk willen participeren aan het groepsoverleg;
- Onrechtstreekse betrokkenheid: een inbreng/vertegenwoordiging via derden of via brief, videoboodschap, telefoon, ...
- Geen betrokkenheid (keuze om op geen enkele wijze te willen participeren): Hergo kan niet doorgaan.

6.2.3. Procedure van een HERGO

De jeugdrechter vraagt om de mogelijkheid van een HERGO te onderzoeken. De sociale dienst contacteert BAAL, die het proces in gang zet. BAAL neemt contact met de jongere en zijn ouders en met het slachtoffer.

Indien BAAL na de gesprekken met de betrokkenen een HERGO niet haalbaar acht, wordt de jeugdrechter hiervan binnen de 48 uur op de hoogte gebracht.

Indien een HERGO wel haalbaar wordt geacht, wordt het proces verder afgewerkt.

De toestemming en medewerking van de minderjarige en enkele steunfiguren zijn onontbeerlijk. Zonder hen kan een HERGO niet doorgaan. De fysieke aanwezigheid van het slachtoffer is geen absolute vereiste, maar wel gewenst. Er moet een vertegenwoordiging van het slachtoffer aanwezig zijn via vertegenwoordigers, een brief die wordt voorgelezen, ...

Indien een slachtoffer absoluut geen enkele medewerking wenst te verlenen aan de HERGO, kan de HERGO niet doorgaan.

In overleg met de betrokkenen wordt bekeken wie zal aanwezig zijn (steunfiguren) en spreekt men een plaats en datum af voor de bijeenkomst. De HERGO kent een structureel verloop, waarin dader en slachtoffer, steunfiguren en andere aanwezigen het woord krijgen en er o.a. uitgebreid een uitwisseling kan gebeuren van de betekenis van de feiten en de gevolgen er van voor elk van hen. Na dit eerste gedeelte volgt het privé – overleg van de jongere en zijn achterban, waarin zij trachten te komen tot een intentieverklaring. In deze bespreking houden zij o.a. rekening met de verwachtingen zoals ze geformuleerd werden door het slachtoffer.

De uitkomst van het groepsoverleg dient een intentieverklaring te zijn van de jongere waarin hij zich verbindt tot een aantal engagementen (o.a. herstel t.a.v. het slachtoffer, herstel t.a.v. de samenleving, hoe in de toekomst feiten vermijden, ...)

De achterban dient de jongere te ondersteunen/begeleiden/controleren in de uitvoering van de intentieverklaring.

De jeugdrechter bekrachtigt de intentieverklaring bij beschikking, waarna ze ten uitvoer moet worden gebracht. (Indien de jeugdrechter de inhoud van de intentieverklaring niet voldoende vindt, kan de rechter bijkomende voorwaarden stellen.)

De eindverantwoordelijkheid van de opvolging van HERGO berust bij de consulent van de sociale dienst bij de jeugdrechtbank.

De uitvoering kan maximum zes maanden duren. De uitvoering van de intentieverklaring wordt geëvalueerd op de zitting ten gronde.

(voor meer informatie over de procedure van HERGO verwijzen we naar het eindrapport van het wetenschappelijk onderzoek van de Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie over het experiment Herstelgericht Groepsoverleg in Vlaanderen).

6.2.4. Overleg: methodiegroep HERGO

De moderatoren overleggen op de methodiegroep HERGO. In 2005 hadden we samenkomsten op: 24/01/05, 15/04/05, 25/05/05 en op 29/09/05

6.2.5. Uitvoerders binnen BAAL

Bernadette Claes en Dirk Roussard zijn de uitvoerders van HERGO.

6.2.6. De praktijk van HERGO: dossiers

In 2005 werden er twee dossiers aangemeld voor HERGO.

Diefstal met geweld en aantasting van de eerbaarheid:

Feit gepleegd door drie jongeren. Twee slachtoffers. Eén van de jongeren werd aangemeld voor HERGO. Het herstelgericht groepsoverleg vond plaats in juni 2005. De uitvoering was eind 2005 nog niet ten einde.

Diefstal met geweld:

Deze HERGO werd onderzocht, maar ging niet door. De jongere toonde geen bereidwilligheid en verkoos de uitvoering van 40 uren gemeenschapsdienst.

Sinds de start van de praktijk van HERGO in 2001 kregen we in totaal 15 aanmeldingen. Er vonden effectief 10 HERGO's plaats.

6.3. Leerproject ‘Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen’ (SIB-M)

6.3.1. Omschrijving en doelstelling

Slachtoffer in Beeld - Minderjarigen is een leerproject dat zich richt naar minderjarige daders. Het leerproject focust zich op het gepleegde feit en de daaruit volgende schade.

Het leerproject SIB-M is een reactie op het plegen van feiten en wordt opgelegd door de Jeugdrechtbank. Vanuit die reactie wordt een proces op gang gebracht van responsabilisering van de dader en erkenning van het slachtoffer.

SIB-M is een herstelgericht leerproject dat deel uitmaakt van een herstelproces.

SIB-M brengt de slachtofferdimensie binnen bij de minderjarige dader.

Het gepleegde feit en de daaruit volgende schade vormen de focus van het leerproject.

SIB-M is gericht op een daad uit het verleden met een herstelgericht perspectief.

Slachtoffer in Beeld - Minderjarigen wil bij de dader stapsgewijs volgende doelstellingen

bereiken:

- kennis en inzicht in slachtofferschap en schade vergroten;
- het inlevingsvermogen ten aanzien van het slachtoffer versterken;
- aan de jongere de stimulans bieden om te komen tot het opnemen van verantwoordelijkheid, waarbij erkenning ten aanzien van het slachtoffer en de schade een wezenlijk element is.

Werkmethode:

Het leerproject wordt aangeboden aan een groep van maximaal 6 jongeren. Het programma bestaat uit 20 uren en wordt aangeboden in de vrije tijd van de jongere.

De groepsbenadering is essentieel voor SIB-M, in de eerste plaats vanwege de onderlinge herkenbaarheid en de mogelijke modelfunctie die de jongeren voor elkaar kunnen hebben. De praktijk leert ons dat jongeren onderling constructieve gesprekken kunnen hebben over hun feiten en hun slachtoffer. De onderlinge herkenbaarheid zorgt voor een werkbare groepsdynamica, die het de jongeren mogelijk maakt elkaar te confronteren met verschillende waarden en opvattingen, waardoor het inzicht in hun gedrag wordt aangescherpt. Daardoor kunnen de jongeren een modelfunctie hebben voor elkaar. SIB-M wil jongeren, die feiten hebben gepleegd, een forum bieden om de gevolgen van hun misdrijf voor hun slachtoffer, zichzelf en de omgeving te bespreken en dit in een groep waar ‘stoer doen’ en ‘je imago hoog houden’ niet aan de orde is. De sfeer en de confrontatie met de feiten maken het de jongeren moeilijk om de feiten en de gevolgen voor het slachtoffer te blijven minimaliseren.

Een groepsbenadering blijkt het effectiefst voor de aanpak van ontkenning². Een groepservaring kan ook de nood aan verandering versterken en helpen om meer gepaste manieren om problemen op te lossen te aanvaarden en ontwikkelen³.

² BEHROOZI, C.S., ‘A model for social work with involuntary applicants in groups’, in *Social Work with Groups*, 1992, 15 (2-3), 223-238

³ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

Ook in het concept van SIB-M vinden we een argumentatie om met groepen te werken. Wij vinden dat er in de reactie op feiten een gerichtheid moet zijn op herstel. Een feit wordt beschouwd als een conflictsituatie waarbij drie partijen zijn betrokken, namelijk het slachtoffer en de dader met hun respectieve omgeving en de samenleving. De dader heeft iets goed te maken t.a.v. het slachtoffer en de samenleving. De samenleving heeft enerzijds schade geleden en draagt anderzijds de verantwoordelijkheid om aan de betrokken partijen de kans te bieden om de geleden schade te 'herstellen'. Het 'individu als zijnde dader' en de 'samenleving' kunnen worden beschouwd als twee aparte entiteiten die opnieuw 'verbonden' moeten worden. Een groep kan beschouwd worden als een verbindende schakel tussen individu en samenleving⁴. Door individuen te plaatsen in groepen is het individu sowieso gebonden aan de samenleving. Ondanks het negatieve uitgangspunt - er zijn feiten gepleegd - proberen we positief confronterend te werken, om zo het vertrouwen in de samenleving een stukje te 'herstellen'.

6.3.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van zedendelicten en loutere drugdelicten; druggerelateerde feiten worden wel opgenomen;
- er is sprake van een aanwijsbaar slachtoffer of een benadeelde partij (indien die gepersonaliseerd kan worden).

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 14 jaar;
- woont in Limburg;
- bekent minstens gedeeltelijk de feiten;
- heeft een minimaal inlevingsvermogen t.a.v. het slachtoffer en/of
- heeft een beperkt schade-inzicht.

De verwijzer:

- opgelegd door de Jeugdrechtbank als modaliteit bij een maatregel;
- bij beschikking of bij vonnis.

⁴ REMMERSWAAL, J., *Handboek groepsdynamica. Een nieuwe inleiding op theorie en praktijk*, Soest, Uitgeverij Nelissen, 1995

6.3.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld ⁵

Maandagavond om 18u op de dienst BAAL.

Ons lokaal is in orde gebracht. Vijf jongeren werden ‘uitgenodigd’. Ze zijn er allemaal.

Vragen als: ‘Ken ik daar iemand?’, ‘Wie zal daar nog zijn?’, ‘Wat moeten we daar gaan vertellen?’ worden uitgedrukt in heel wat non-verbaal gedrag.

De een diep verscholen onder zijn NY- pet, de ander alle moeite aan het doen om toch maar zelfverzekerd over te komen, ...

‘Ik wil niet komen maar ik moet’

‘Het gaat meevallen. Denk ik!’

‘Terecht, want dankzij deze cursus ben ik vroeger uit Mol vrijgelaten’

‘Ik MOET hier zitten. Ik wou ook iets anders doen terwijl ik hier zat. Maar ik probeer zo goed mogelijk mee te werken, dan gaat de tijd ook sneller voorbij en kan ik weer terug naar mijn gewoon leventje ZONDER problemen’.

We verwelkomen de groep en lichten nog eens kort onze manier van werken en basisprincipes toe: openheid, vertrouwelijkheid, respect en actieve inzet.

We vragen de jongeren om een enquête in te vullen. Hierin peilen we naar hun kennis, inzichten en houding t.a.v. slachtoffers. Diezelfde enquête moeten ze ook invullen op het einde van de cursus. Dit is voor ons, naast een grondige observatie tijdens de cursus, een instrument voor een individuele evaluatie. De persoonlijke evaluatie wordt zo snel mogelijk na het leerproject besproken in een individueel gesprek met de begeleiding.

Reeds bij de kennismaking vragen we hen om zowel over zichzelf te vertellen als over de feiten. Als hulpmiddel wordt gebruik gemaakt van OH-kaarten. Dit zijn associatie - kaarten bestaande uit woorden en beeldprenten. Een jongere stelt zich voor a.h.v. de volgende associatie: het woord ‘verveling’ en de beeldkaart van ‘iemand die geld in de hand heeft’. Voor de jongere is ‘verveling’ het gevoel dat de jongere had op het moment voor de feiten.. De beeldprent verwijst naar het slachtoffer dat werd bedreigd en geld werd afgenomen.

Ook wij, als cursusleiding, stellen ons voor. De jongeren mogen een aantal items van ons raden: leeftijd, auto, hobby, opleiding, gezinssituatie. Zoals gewoonlijk het geval is, raadt iedereen iets heel anders. De spanning wordt hiermee gebroken en geeft de aanzet tot de oefening ‘De Koffer’.

We vragen hun wat bepalend kan zijn waarop zij iets ervaren, hoe zij naar de dingen kijken, hoe zij de dingen aanvoelen. Al snel brengen ze: uiterlijk, manier van praten, vrienden, ouders gescheiden, dingen die je meemaakt, geen zelfvertrouwen, dingen die iemand kan, discriminatie, vooroordelen, gezin, familie, cultuur, karakter, man / vrouw, buurt, feiten, school, arm - rijk, godsdienst, vreemdeling, meisje, idool.

We schrijven alles op een bord en om het aanschouwelijk te maken, tekenen we rond deze woorden een koffer. ‘Iedereen draagt zijn eigen koffer mee, die heel verschillend kan zijn met de koffer van een ander’. We leggen aan de hand hiervan ook de link met het feit waarom de ene jongere iets heel anders raadt over ons dan de andere. Vervolgens leggen we het verband met slachtoffers.

‘Ook een slachtoffer heeft een eigen koffer, die mee bepaalt hoe zij een misdrijf beleven en verwerken’. We illustreren de koffer nog met een andere oefening: ‘Erg, niet erg’. De

⁵ De citaten in het cursief zijn afkomstig uit de werkboeken van de jongeren.

jongeren krijgen vier misdrijven op kaartjes. Zij moeten ze ordenen naar ernst. We leggen hen uit dat de factoren - die mee bepalend zijn voor de ordening, die ze aanbrengen - te maken hebben met hun koffer. De koffer is iets waar nog heel dikwijls in de cursus naar verwezen wordt. In deze oefening geven we ook uitleg over de verschillende gevolgen voor een slachtoffer: lichamelijk, sociaal, psychisch, materieel en contact met politie /gerecht. We ronden hiermee af en de jongeren vullen hun werkboek in.

Het werkboek wordt op het einde van iedere samenkomst ingevuld. Op die manier staan de jongeren nog even stil bij de oefeningen van die dag. Ze krijgen ook de kans om hun mening te geven.

We gaan de eerste groepsdiscussie a.h.v. een stellingenspel aan. Eén van de stellingen is bv. 'Kleine feiten kunnen grote gevolgen hebben'. Hier zitten we op een punt waar wij als begeleiders proberen af te tasten hoe ver we kunnen doorvragen, wanneer en bij wie?

Uit de discussie blijkt dat er heel wat openheid is, maar dat de jongeren de stellingen veelal vanuit hun eigen standpunt bekijken.

Hierna bespreken de jongeren in groep de voor- en nadelen van het plegen van feiten en dit zowel voor henzelf als voor hun omgeving (gezin, familie, vrienden, school,...). We brengen dit samen op bord en bekijken of er gelijkenissen zijn tussen de jongeren. Vanuit deze herkenning bouwen we een groepsgebesprek op rond de aangebrachte thema's. Als voordelen worden gegeven: 'Ge voelt u de man', 'ge kunt groot doen', de kick, meer geld, 'ge voelt u 'n beest', eer terugwinnen en als nadelen: naar een instelling, bang tijdens de feiten, schrik van de politie, naar de jeugdrechter moeten gaan, meer 'gezaag' van je ouders, slechte reputatie, vijf maanden niet naar school kunnen gaan, schrik van mijn ouders, beperking van vrijheid, straf, geen zakgeld, geen zelfvertrouwen meer, schande gemaakt voor de familie. Ook nu zijn er weer meer nadelen dan voordelen. Veel jongeren hebben dit tot dan nog nooit zo bekeken.

We kijken naar een aantal video's, waarop slachtoffers een getuigenis afleggen. Eén getuigenis is die van een vrouw, die slachtoffer is geworden van een handtasdiefstal. De andere videogetuigenis gaat over slachtoffers van zinloos geweld. Na het bekijken van de video's hebben we een groepsgebesprek over de gevolgen en maatregelen, die ze opmerkten in de getuigenissen. We bevragen of ze dit herkennen, kunnen begrijpen of er echt niet kunnen inkomen.

'Die vrouw overdrijft! Ik zou nooit die handtas laten afnemen. Ze had zich moeten verdedigen.'

*'Ik zou misschien ook niet meer 's avonds durven nakomen'
'Die vrouw draagt geen opvallende kleren meer of parfum. Wat een zever, zeg!'*

Deze reacties geven ons vaak de mogelijkheid om nogmaals te verwijzen naar de oefening van "de koffer".

Ondertussen zitten we aan samenkomst drie. Deze samenkomst beginnen we met het "informatiespel". Hier geven we informatie over de rechten en plichten van slachtoffers en daders in de vorm van een spel. Naar aanleiding van de vragen komen niet alleen de loutere rechtsposities aan bod. Het schept ook de mogelijkheid om hun ervaringen met de politie, het

gerecht, ... te ventileren en te erkennen. Uit deze ervaringen komen vaak vragen naar boven die genoteerd worden door de begeleiding.

De vragen die in het informatiespel werden geformuleerd door de jongeren, komen uitgebreid aan bod in de uitleg van de advocaat. Hij vult dit geheel aan met ervaringen vanuit de eigen praktijk. Hij gaat een open gesprek aan met de groep.

In deze fase van de cursus (overgang van kennis en inzicht bijbrengen naar inlevingsvermogen versterken) is er al voldoende vertrouwen en openheid in de groep om over te gaan naar het thema 'eigen slachtofferervaringen'.

Ervaring leerde ons dat het soms heel moeilijk was om openheid te krijgen bij de jongeren om zich te kunnen inleven in de situatie van de slachtoffers, als zij niet het gevoel kregen erkend te worden voor hun eigen geleden onrecht. Vandaar dat we deze methodiek in de cursus ingebouwd hebben.

Hoe doen we dat?

Zij moeten vertellen wat het begrip slachtoffer bij hen oproept. De jongeren kunnen heel wat aspecten aanreiken: angst, gekwetst, leeg, iets meegemaakt hebben, wantrouwen, pijn voelen, kwaad, onrechtvaardig, machteloos, beschaamd, bloed.

Dan vragen we hen dat ze teruggaan naar een eigen ervaring, die gepaard ging met een aantal van deze gevoelens.

Algemene ervaringen, die gebracht worden bij dit thema: plaatsing in een instelling, scheiding ouders, overlijden dierbaar iemand, vechtpartij, racisme, negatieve schoolervaringen, ...

Dit is eigenlijk een moment, waarop we een pendelbeweging maken van de daderkant naar de slachtofferkant en we ons uitgesproken meezijdig partijdig opstellen.

Hierna vragen we de jongeren om hun feiten te verwoorden vanuit hun eigen taal en betekenis kader (bv. afpersing wordt dan iemand rippen, slagen en verwondingen wordt dan iemand afperen, rammel geven of het plegen van een diefstal wordt pikken, geld maken, gaan winkelen, ...).

Vervolgens laten we iedere jongere nadenken over de betekenis voor zichzelf van het plegen van het feit én wat de betekenis voor het eigen slachtoffer van dit feit kan zijn.

Na dit neergeschreven te hebben gaan we met de jongeren op zoek naar gedragsalternatieven om de betekenis van het plegen van feiten op een positieve manier te herkaderen.

Een belangrijke oefening om de mate van inleving na te gaan en te oefenen, is het radio-interview. Dat is een rollenspel waarin de jongere in de rol van zijn slachtoffer kan kruipen en geïnterviewd wordt door de begeleider, zijnde de reporter. De andere jongeren zijn de luisteraars en kunnen achteraf vragen stellen.

Ondanks het feit dat dit vaak hun eerste ervaring met een rollenspel is, slagen de jongeren er toch in om in de rol van hun slachtoffer te kruipen. Bij het opentrekken van de slachtoffercontext zijn ze in staat heel wat gevolgen te benoemen, zowel naar hun slachtoffer als naar zijn /haar omgeving.

We vragen daarop aan de jongeren om alle personen inclusief dader en slachtoffer die door de feiten 'geraakt zijn' in de brede betekenis van het woord in beeld te brengen. Het slachtoffer wordt voorgesteld a.h.v. een Persona-kaart. Dit zijn beeldkaarten met diverse gelaatsuitdrukkingen. De andere personen worden voorgesteld door plakertjes. De jongeren tekenen de verschillende relaties uit. Bij iedere relatie trachten ze de gevoelens op te schrijven.

In een volgende fase staan we stil bij een aantal manieren van contactname met het slachtoffer, o.a. het schrijven van een brief en bemiddeling.

We vragen hun om bij wijze van oefening een brief naar het slachtoffer te schrijven. Het gaat er hier om dat ze proberen om hun boodschap zo duidelijk mogelijk over te brengen. We leggen zeer sterk de nadruk op het feit dat het een eerlijke brief moet zijn. Deze brief wordt in een volgende samenkomst besproken door een medewerker van het centrum slachtofferhulp.

De voorlaatste samenkomst begint met een algemene uitleg van herstelbemiddeling door een herstelbemiddelaar. Hierna bekijken we, als voorbeeld, een video van een bemiddeling tussen een minderjarige dader en twee van zijn slachtoffers. De jongere had ingebroken in hun huizen. De jonge dader verblijft in de jeugdgevangenis van Leeds. De bemiddeling werd begeleid door een bemiddelingsdienst. Na het bekijken van de video bespreken we, samen met de herstelbemiddelaar, de indrukken en bedenkingen van de jongeren in groep.

Ter voorbereiding van de ‘dader-slachtofferconfrontatie’ schrijven de jongeren de voor- en nadelen van een contactname voor zichzelf en het eigen slachtoffer op het bord.

Na de confrontatie wordt dit terug besproken. De confrontatie is een rollenspel, waarbij een acteur de rol van hun slachtoffer speelt. Iedere jongere gaat het gesprek aan.

De herstelbemiddelaar is aanwezig tijdens de rollenspelen met de acteurs. Hij verwijst naar zijn uitleg over bemiddeling a.h.v. voorbeelden in het rollenspel. De jongeren krijgen ruim de mogelijkheid om vragen te stellen.

De laatste samenkomst is een belangrijk evaluatiemoment. De jongeren krijgen de kans om een zelfevaluatie te maken voor de Jeugdrechter. Hiervoor vragen we eerst dat de jongeren hun werkboek helemaal opnieuw doornemen, zodat ze kunnen opfrissen welke oefeningen ze zoal gedaan hebben.

In groep bespreken we wat de jongeren er van vonden en vragen we de jongeren om hun mening te geven over het leerproject in zijn geheel. Deze schrijven ze ook in hun werkboeken.

‘Leer aan slachtoffers denken, ze vragen er niet om.’

‘Ik wil mijn familie niet meer in de problemen helpen.’

‘Meer vertrouwen gekregen in mezelf.’

‘Dat ge eerst moet praten in de plaats van drek te vechten.’

‘Dat ik slachtoffers heb gemaakt.’

‘Een andere kijk krijgen op de dingen, andere hun mening respecteren.’

‘De slachtoffers hebben er veel gevolgen van, wat ik eerst niet wist.’

‘Nu weet ik wat zij meemaken.’

‘Er zijn meer nadelen dan voordelen als je feiten pleegt.’

‘Dat er ook hulp is voor daders.’

‘Dat ik mijn fouten, die ik gedaan heb, inzie dan ben ik voorbereid moest dat nog eens gebeuren.’

Na de laatste samenkomst, volgt er een individuele evaluatie. In dit uur gaat de begeleiding samen met de jongere een evaluatie maken van het leerproject. Deze evaluatie omvat twee delen: enerzijds bekijken we de evolutie van de jongere op het niveau van kennis/inzicht, inleving en verantwoordelijkheid. Hier wordt ook gebruik gemaakt van de inzichtsenquête dewelke de jongeren in het begin en op het einde van het leerproject hebben moeten invullen. Anderzijds evalueren we de houding van de jongeren doorheen het leerproject. Uiteraard is de mening of het gedacht van de jongere van groot belang in deze evaluatie.

6.3.4. Overleg

Deelname themamiddag SIB 'Verantwoordelijkheid' op 28/02/05 door Bart Verbeeck.

Gezamenlijke thema's/ activiteiten team herstellbemiddeling, gemeenschapsdienst en SIB-M:

25/01/05: bespreking nieuw ontwerp jeugdwet

31/01/05: slachtofferonthaal en slachtofferbejegening

28/11/05: verwerkingsproces slachtoffers

6.3.5. Team SIB-M

Vanuit de overtuiging, die gesterkt werd tijdens experimentele periode van het leerproject, dat er blijvend overleg nodig is tussen alle betrokken partijen voor een verdere ondersteuning van de uitvoerende diensten werd medio 2004 het team SIB-M in het leven geroepen. Dit team SIB-M bestaat uit medewerkers van de Begeleidingsdienst Ivo Cornelis (BIC te Mechelen), Slachtoffer in Beeld (SIB te Berchem), OSBJ en BAAL. Het team wordt voorgezeten en gecoördineerd door de OSBJ. Ze worden hierin inhoudelijk ondersteund door de overige diensten van het team. Het team SIB-M, dat maandelijks samenkomt, heeft een kader gecreëerd waarbinnen de praktijk van het leerproject SIB-M kan worden gegeven. Dit team bewaakt ook het concept van SIB-M.

De OSBJ fungeert ook als aanspreekpunt voor wat betreft het leerproject SIB-M. Er is via de OSBJ aan het team SIB-M vanuit andere Vlaamse arrondissementen ook interesse getoond voor het leerproject SIB-M.

SIB staat in voor expertise wat betreft de slachtofferkant. BAAL en BIC zullen het team voeden vanuit de praktijk van SIB-M en hun expertise in het werken met minderjarige daders en herstelgerichte afhandeling.

Door deze samenstelling van het team SIB-M is er ook een forum voor uitwisseling op vier niveaus :

- Tussen alle diensten die het leerproject SIB-M geven
- Tussen de SIB projecten voor meerderjarigen en SIB voor minderjarigen.
- Tussen alle leerprojecten voor minderjarige feitenplegers in Vlaanderen.
- Tussen alle herstelgerichte afhandelingsvormen voor minderjarigen.

6.3.5.1 De samenstelling van het team

De partners in dit team zijn :

OSBJ in de persoon van Hilde Geudens;

SIB in de persoon van Mariette Thys en Greet Raets;

BIC in de persoon van Katja Verschooten en Kim Geelen;

BAAL in de persoon van Ilse Jaspers, Bart Verbeeck en Bert Ilsen.

6.3.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

Vaste teampunten :

- Opvolging verslagen
- Visie en concept van herstel
- Implementatie
- Intervisie
- Praktijk en stand van zaken
- Terugkoppeling overlegmomenten
- Varia

De volgende themabesprekingen :

- Sanctielijn
- Het reglement
- Individuele evaluatie
- Een video
- Omgaan met gastsprekers
- Leerproject i.f.v. groepsdelicten
- Een artikel over SIB-M
- Dossierinzage
- Combinatiedossiers met gemeenschapsdienst en herstelbemiddeling
- De nieuwe jeugdwet

De praktijkwerkers (de 4 begeleiders van het leerproject) hebben wel een aantal ad-hoc samenkomsten gehad rond een aantal items van het begeleiden van het leerproject (sanctielijn, reglement, individuele evaluatie). Tijdens deze samenkomsten wordt dan een voorbereiding gemaakt voor de themabesprekingen in het team SIB-M.

6.3.6. Uitvoerders binnen BAAL

De concrete uitvoering van het leerproject wordt steeds opgenomen door 2 cursusleiders per groep jongeren. Deze cursusleiders zijn :

- Bert Ilsen
- Bart Verbeeck

6.3.7. De praktijk van Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen : dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2005 bij BAAL werden aangemeld of waarin werd gewerkt in 2005 en waarin het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen opgelegd werd. De dossiers situeren zich op niveau van de Jeugdrechtbank. In deze dossiers stelden de Jeugdrechters de minderjarigen onder toezicht van de sociale dienst van de Jeugdrechtbank onder de voorwaarde :

“Een prestatie van opvoedkundige of filantropische aard te leveren in verhouding tot zijn leeftijd en zijn middelen, meer bepaald :

Een leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen van 20 uren volgen.”

De aanmelding bij BAAL heeft betrekking op het schriftelijk ontvangen van de begeleidingsopdracht op de dienst BAAL. Dit kan aan de hand van een doorverwijzingsformulier of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 1. OVERZICHT DEELNAME AAN DE LEERPROJECTEN IN 2005

Deze tabel gaat enkel over de dossiers waarvan de uitvoering van het leerproject is doorgegaan in 2005.

Periode	Plaats	Aantal deelnemers	Verwijzer	Afronding
1. 09/02/05 – 03/03/05	Hasselt	3 (3 aangemeld in 2004)	1 H 2 T	3 jongeren positief afgerond
2. 06/04/05 – 27/04/05	Hasselt	4 (4 aangemeld in 2005)	1 B 2 H 1 T	4 jongeren positief afgerond
3. 20/09/05 – 17/10/05	Hasselt	6 (6 aangemeld in 2005)	6 H	5 jongeren positief afgerond en 1 jongere negatief
4. 21/11/05- 07/12/05	Hasselt	3 (3 aangemeld in 2005)	2 H 1 T	2 jongeren positief afgerond en 1 jongere opgeschort

De grote meerderheid van de jongeren heeft het leerproject positief afgerond. Dit wil zeggen dat ze de volle 20 uren cursus hebben gevolgd, de afspraken gerespecteerd hebben en dat er een eindverslag is overgemaakt aan de verwijzende jeugdrechter. Dit zegt echter niets over het individueel proces dat de jongere heeft doorgemaakt.

Eén dossier werd negatief afgerond. Deze jongere hield zich niet aan de gemaakte afspraken en de deelname aan het leerproject werd dan ook stopgezet. Er werd een stopzettingsverslag overgemaakt aan de verwijzende instantie, de consulent en de jongere.

De uitvoering van één dossier werd opgeschort wegens ziekte. Deze jongere krijgt de kans om de maatregel alsnog uit te voeren in een volgend leerproject. De gegevens van dit dossier zijn enkel terug te vinden in de tabellen over de in 2005 aangemelde dossiers. De gegevens over de uitvoering van de maatregel in dit dossier zullen in het jaarverslag van 2006 staan omdat uitvoering in 2006 zal gebeuren.

In tabel 1 wordt nergens melding gemaakt van een bij BAAL aangemeld dossier waarvan de uitvoering van de maatregel in het arrondissement Mechelen is doorgegaan omwille van het

feit dat de verblijfplaats van deze jongere in dit arrondissement lag. Dit dossier is wel opgenomen in onderstaande tabellen over de aangemelde dossiers.

In bovenstaande tabel is wel een dossier opgenomen waarvan de maatregel werd uitgesproken door de Jeugdrechter in Brussel, maar omdat de jongere ondertussen in Limburg woonde is het dossier voor wat betreft de uitvoering bij BAAL aangemeld.

TABEL 2. AANTAL DOSSIERS

Deze tabel gaat over dossiers waarin gewerkt werd in de periode: van 01/01/2005 tot 31/12/2005.

	Afgesloten	Lopende	Totaal
Aangemeld voor 01/01/2005	6	0	6
Aangemeld tussen 01/01/2005 tem 31/12/2005	13	5	18
Totaal	19	5	24

Op 01/01/2005 waren er nog 6, in 2004 aangemelde, dossiers waarvan er nog geen eindverslag was overgemaakt aan de verwijzende instanties. Deze dossiers werden in de loop van 2005 afgesloten. Van de 18 in 2005 aangemelde dossiers werden er 13 dossiers volledig opgestart en afgesloten. Voor wat betreft 5 dossiers was de uitvoering van de maatregel nog niet afgesloten eind 2005. In totaal werden er in 2005 dus 19 eindverslagen overgemaakt aan de verwijzende instanties, 18 dossiers aangemeld en werd er in totaal in 24 dossiers stappen ondernomen.

Tabellen 3 t.e.m. 8 handelen over de 18 dossiers die zijn aangemeld in 2005.

TABEL 3. ARRONDISSEMENT DADERS

Totaal	18	100%	<u>Vonnis of beschikking</u>
Brussel	1	5.56%	1 vonnis
Hasselt	10	55.56%	6 beschikkingen en 4 vonnissen
Tongeren	7	38.89%	6 beschikkingen en 1 vonnis
Totaal	18	100 %	12 beschikkingen en 6 vonnissen

In tegenstelling tot vorig jaar neemt de Jeugdrechtbank van Hasselt de meerderheid van de aangemelde dossiers voor zijn rekening.

I

TABEL 4. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

	aantal	%
Enkel LP SIB-M	7	38,88
Combinatie met GD	9	50
Combinatie met HB	2	11,11
Totaal aantal	18	100

De 9 dossiers die in combinatie met gemeenschapsdienst zijn aangemeld worden verder nog besproken in punt 7.5. Ook dit jaar zijn er dossiers die gecombineerd met herstelbemiddeling werden aangemeld. Deze dossiers worden aangemeld met als bijkomende voorwaarde 'het onderzoeken van de mogelijkheid van herstelbemiddeling'. Dit omwille van het vrijwillige karakter van herstelbemiddeling.

TABEL 5. LEEFTIJD DADERS

Deze tabel geeft de leeftijd op het moment van de aanmelding weer omdat de datum van feiten niet steeds bekend is voor ons.

Leeftijd bij aanmelding	Aantal	%
14	2	11,11
15	1	5,56
16	6	33,33
17	9	50,00
Totaal aantal dossiers	18	100

De grote meerderheid van de aangemelde jongeren zitten, net als de vorige jaren, in de categorie van 16-17 jarigen. De gemiddelde leeftijd is 16,2 jaar.

TABEL 6. ETNISCHE AFKOMST DADERS

Totaal	18	100%
Belgisch	10	55,56
Marokkaans	3	16.67%
Turks	5	27.78%

Het registratiesysteem, dat door alle Vlaamse diensten is gecreëerd, opteert ervoor om te registreren op etnische afkomst en niet op nationaliteit.

TABEL 7. GESLACHT DADERS

Totaal	18	100%
M	17	94.44%
V	1	5.56%

In 2005 werd er opnieuw een meisje doorverwezen. Sinds de start van het leerproject begin 2000 werden er in totaal slechts 3 meisjes doorverwezen.

TABEL 8.a. AARD EN AANTAL VAN DE FEITEN GECOMBINEERD MET GENOMEN MAATREGEL PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT.

Aard van het delict	Maatregel SIB-M	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Afpersing	20 u 20 u (+30u GD)	T H	2
Afpersing + bedreiging	20u(+100uGD)	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	20u	T	1
Diefstal met geweld	20u (+30uGD) 20u (+20u GD) 20u (+60u GD) 20u (+60u GD) 20u (+60u GD) 20u (+HB) 20u	H H T T T B H	7
Diefstallen met geweld + slagen en verwondingen	20u (+70u GD) 20u	H H	2
Valsmunterij	20u (+40u GD)	H	1
Diefstal met geweld + pogingen tot diefstallen met geweld	20u	T	1
Diefstal	20u 20u (+HB)	H H	2
Diefstal + diefstal met geweld + drugsdealing + wapenbezit	20u	H	1
Algemeen totaal	360 u	1 Brussel 10 Hasselt 7 Tongeren	18

In deze tabel kan men ook de combinatiedossiers onderscheiden. De grote meerderheid van de aangemelde dossiers bevatten feiten waarin een vorm van geweld voorkomt.

TABEL 8.b. AANTAL FEITEN PER DOSSIER

Aantal feiten in dossier	Aantal dossiers	%
Totaal	18	100%
1	9	50%
2	3	16.67%
3	1	5.56%
4	1	5.56%
5	1	5.56%
7	1	5.56%
16	1	5.56%
17	1	5.56%

De helft van de aangemelde dossiers handelt over enkelvoudige feiten. Dit wil zeggen dat de jongeren het leerproject opgelegd krijgen naar aanleiding van 1 feit. Maar zoals uit bovenstaande tabel blijkt wordt de andere helft aangemeld voor meerdere feiten. Dit gaat van 2 feiten tot 17 feiten per dossier.

TABEL 9. PERIODES

De onderstaande tabellen gaan over dossiers die zijn afgesloten in de periode van 01/01/2005 tot 31/12/2005.

Meer concreet gaat het in de onderstaande tabellen over enerzijds 13 dossiers die in 2005 zijn opgestart en afgesloten en over 6 dossiers die in 2004 werden aangemeld en waarvan het eindverslag in 2005 werd overgemaakt.

Tabel 9.a. Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	19	%
0 tot 1 maanden	17	89.47%
2 tot 3 maanden	1	5.26%
6 tot 7 maanden	1	5.26%

- Gemiddelde: 24 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 209 dagen

Tabel 9.b. Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	19	%
0 tot 1 maanden	10	52.63%
1 tot 2 maanden	7	36.84%
2 tot 3 maanden	1	5.26%
3 tot 4 maanden	1	5.26%

- Gemiddelde: 36 dagen
- Minimum: 9 dagen
- Maximum: 97 dagen

Tabel 9.c. Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	19	%
0 tot 1 maanden	14	73.68%
1 tot 2 maanden	1	5.26%
2 tot 3 maanden	3	15.79%
5 tot 6 maanden	1	5.26%

- Gemiddelde: 33 dagen
- Minimum: 6 dagen
- Maximum: 175 dagen

Tabel 9.d. Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	19	%
0 tot 1 maanden	17	89.47%
1 tot 2 maanden	2	10.53%

- Gemiddelde: 22 dagen
- Minimum: 8 dagen
- Maximum: 33 dagen

Tabel 9.e. Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	19	%
0 tot 1 maanden	14	73.68%
1 tot 2 maanden	5	26.32%

- Gemiddelde: 25 dagen
- Minimum: 2 dagen
- Maximum: 54 dagen

Tabel 9.f. Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	19	%
2 tot 3 maanden	6	31.58%
3 tot 4 maanden	7	36.84%
4 tot 5 maanden	1	5.26%
5 tot 6 maanden	4	21.05%
8 tot 9 maanden	1	5.26%

- Gemiddelde: 117 dagen
- Minimum: 68 dagen
- Maximum: 262 dagen

6.4. Gemeenschapsdienst

6.4.1. Omschrijving en doelstelling

Gemeenschapsdienst is bedoeld voor jongeren die, na het plegen van een strafbaar feit, voor de Jeugdrechter moeten verschijnen. Afhankelijk van de ernst van het delict, de persoonlijkheid en de leeftijd van de minderjarige kan de Jeugdrechter de minderjarige de maatregel ‘Gemeenschapsdienst’ opleggen. Deze maatregel wordt dan als voorwaarde verbonden aan een onder toezichtstelling van de minderjarige aan de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank.

Gemeenschapsdienst houdt in dat de minderjarige gaat werken in een non-profit organisatie (sociale en/of maatschappelijke organisatie of instelling), gedurende het aantal uren dat door de Jeugdrechter is opgelegd.

Aangezien delicten de veiligheidsgevoelens en het algemeen welzijn in de samenleving aantasten, is de samenleving ook slachtoffer en heeft ze dus ook recht op herstel, dit dus via een ‘dienst aan de gemeenschap’. Gemeenschapsdienst is ook een reageren op een norm die overschreden wordt, waardoor de norm ‘hersteld’ wordt of opnieuw bevestigd wordt.

Voor de minderjarige is de gemeenschapsdienst een kans en tevens een middel om zijn verantwoordelijkheid op te nemen enerzijds voor de eigen daden, de minderjarige levert hiervoor immers zélf een actieve inspanning, en anderzijds in het herstellen van zijn delict naar de samenleving toe.

Ouders zijn burgerlijk verantwoordelijk voor de daden van hun minderjarig kind. In de gemeenschapsdienst zien ze echter dat hun zoon of dochter zelf de verantwoordelijkheid opneemt in het herstel van hun fout.

6.4.2. Profiel

Het profiel bestaat uit volgende elementen:

De delicten:

- alle misdrijven met uitzondering van zedendelicten en loutere druggebruik, druggerelateerde feiten en drugdealing worden wel opgenomen.

De jongere:

- is minderjarig op het ogenblik van de feiten;
- is minimaal 12 jaar;
- woont in Limburg;
- bekend de feiten of de feiten zijn bewezen.

De verwijzer:

- opgelegd door de jeugdrechtbank als modaliteit bij een maatregel;
- bij beschikking of bij vonnis.

6.4.3. Voorstelling aan de hand van een praktijkvoorbeeld

Brecht kwam bij de jeugdrechter terecht omdat hij feiten had gepleegd van handtasdiefstal en inbraak en diefstal in een woning. Hiervoor kreeg hij door de jeugdrechter 120 uren gemeenschapsdienst opgelegd.

Nadat Brecht bij de jeugdrechter verschenen was, kregen we vanuit de sociale dienst van de jeugdrechtbank schriftelijk de opdracht om Brecht te begeleiden bij de uitvoering van zijn gemeenschapsdienst. Hierop nam ik, als begeleider van BAAL, schriftelijk contact op met Brecht en zijn ouders om op huisbezoek te gaan.

Tijdens het *huisbezoek* wordt er besproken waarom Brecht een gemeenschapsdienst heeft en de inhoud van het vonnis of de beschikking komt aan bod. Aan de hand van een brochure worden de stappen doorheen de gemeenschapsdienst aangehaald en verduidelijkt. Daarna wordt er overgegaan naar de praktische afspraken rond de organisatie van de gemeenschapsdienst (waar, wanneer, vervoer, hobby's, capaciteiten,...). Tenslotte wordt een blanco overeenkomst samen met Brecht en zijn ouders overlopen. In de overeenkomst staan meerdere principes (gele – rode kaart, beroepsgeheim, verzekerd via BAAL,...) en afspraken waar Brecht zich dient aan te houden. Zo is het voor Brecht ook duidelijk wat er binnen zijn gemeenschapsdienst van hem verwacht wordt. Deze overeenkomst wordt achter gelaten bij Brecht en zijn ouders.

Vervolgens ga ik op zoek naar een *geschikte prestatieplaats* waar Brecht zijn 120 uren gemeenschapsdienst zal kunnen gaan uitvoeren. De voorkeur van Brecht gaat uit naar een prestatieplaats waar er montagewerk gedaan wordt. Aangezien hij voorlopig deeltijds school volgt, zal hij in de dagen dat hij thuis is zijn gemeenschapsdienst gaan uitvoeren. Vervolgens neem ik contact op met de gekozen prestatieplaats en maak de nodige afspraken voor een kennismakingsgesprek.

Bij het *kennismakingsgesprek* wordt er op de prestatieplaats langsgegaan. Hiervoor ga ik Brecht thuis uithalen. Bij het uithalen van Brecht heb ik de overeenkomst nog even met de ouders overlopen en vervolgens hebben zij de overeenkomst gehandtekend. Deze handtekening is nodig omdat de ouders verantwoordelijk zijn voor Brecht, die nog minderjarig is. Bij het kennismakingsgesprek zijn de verantwoordelijke van de prestatieplaats, Brecht en ikzelf aanwezig. Enerzijds dient het kennismakingsgesprek om Brecht voor te stellen zodat de mensen vooraf weten wie ze kunnen verwachten. Anderzijds dient het om ter plaatse de ingevulde *overeenkomst* door te nemen en te ondertekenen door alle partijen. Voor het eerst binnen de gemeenschapsdienst neemt Brecht door zijn handtekening te zetten, zelf zijn verantwoordelijkheid op voor zijn gepleegde feiten. Ook wordt er in de overeenkomst neergeschreven welke taken Brecht zal uitvoeren en op welke werkdagen en –uren Brecht zijn gemeenschapsdienst zal uitvoeren. De overeenkomst is in 4 exemplaren opgemaakt: één voor de ouders, één voor Brecht, één voor de prestatieplaats en één voor de Jeugdrechter.

Doorheen de gemeenschapsdienst wordt er enige *controle en begeleiding* gehanteerd. Ik heb enkele malen telefonisch contact opgenomen met Brecht en zijn ouders om te informeren hoe de gemeenschapsdienst volgens hen loopt. Ook heb ik telefonisch contact met de prestatieplaats gehad om te horen of alles goed verloopt. Doordat Brecht een hoog aantal uren gemeenschapsdienst heeft, ben ik ook ter plaatse geweest om persoonlijk polshoogte te nemen. Bij de prestatieplaats werd er aangehaald dat men erg tevreden is over Brecht. Zijn manier van werken is goed en zijn houding is positief.

In goede omstandigheden wordt er na de uitvoering van de gemeenschapsdienst een *evaluatiegesprek* gehouden *op de prestatieplaats* in aanwezigheid van de jongere, de begeleider op de prestatieplaats en ikzelf. Maar de voorlaatste dag van de gemeenschapsdienst van Brecht krijg ik een telefoontje van de begeleider van de prestatieplaats, met de melding dat er zich een incident heeft voorgedaan.

Incident:

Tijdens de middagpauze gingen Brecht en een collega plgend met elkaar om. De collega nam een schoen van Brecht af. Brecht vroeg om zijn spullen terug te geven maar hier werd geen gehoor aan gegeven. Hierdoor werd Brecht onrustig. Vervolgens haalde Brecht een zakmes tevoorschijn. Brecht zegt dat zijn bedoeling was om het zakmes in de stalen top van de werkschoen te steken. In plaats hiervan komt het zakmes in aanraking met het scheenbeen van zijn collega. Dit heeft een wonde van 1 cm tot gevolg. Brecht vertelt dat vanaf het ogenblik dat hij bloed zag, hij wist dat hij in de fout was gegaan. De begeleidster van de prestatieplaats heeft zowel Brecht als zijn collega apart genomen om het incident te bespreken. Uit de verhalen van beiden blijkt dat Brecht niet met bewust opzet zijn collega heeft bezeerd. Beide erkennen hun aandeel in het gebeuren. Vervolgens is de collega voor verzorging naar de dokter gebracht. De kosten hiervan heeft Brecht vergoedt.

Aangezien Brecht zich niet de afspraken rond de gemeenschapsdienst heeft gehouden, wordt er besloten om het dossier van Brecht stop te zetten en terug over te maken aan de jeugdrechter. Nadat ik de begeleidster van de prestatieplaats hiervan telefonisch op de hoogte heb gebracht, vraag ik om Brecht aan telefoon te krijgen. Als Brecht aan telefoon komt, vraag ik kort wat er gebeurd is. Hij vertelt wat er gebeurd is en erkent zijn aandeel. Na zijn uitleg meld ik hem dat hij vanuit de afspraken die in de overeenkomst opgenomen zijn, een RODE KAART krijgt. Dit wil zeggen dat hij onmiddellijk dient te stoppen met werken en het dossier stop gezet wordt. Brecht reageert rustig maar is tevens van slag. Hij heeft het moeilijk om zijn gevoel onder woorden te brengen en begint te huilen. Ik zeg hem dat ik zijn vader zal bellen om hem op de hoogte te brengen zodat deze hem op de prestatieplaats kan gaan halen. Vervolgens bel ik de vader van Brecht met de melding van het incident. Deze reageert geschokt, dit had hij niet verwacht.

De dag erna begeef ik me naar de prestatieplaats om samen met de werkbegeleidster het verloop van de gemeenschapsdienst van Brecht en het incident nog even te bespreken. Hieruit blijkt dat men desondanks het incident toch erg tevreden was over de inzet van Brecht.

Vervolgens zie ik Brecht en zijn ouders op de dienst om het verloop van de gemeenschapsdienst en het incident te bespreken. Brecht vertelt wat er gebeurd is en bekent zijn fout. Hij geeft aan zich slecht te voelen bij wat er gebeurd is. Het is nooit zijn bedoeling geweest om iemand te verwonden. Hij beseft dat hij moet leren minder impulsief te zijn en op een andere manier te reageren. Omdat hij spijt heeft van wat er gebeurd is, wil Brecht een brief naar de jeugdrechter schrijven. Hierin wil hij aangeven dat, desondanks het incident, hij tijdens zijn gemeenschapsdienst toch dingen heeft bijgeleerd en zijn gedrag toch enigszins in positieve zin veranderd is. Hij heeft het gevoel dat de gemeenschapsdienst iets betekend heeft en het voor hem een positieve ervaring is geweest. Ook de ouders beamen wat Brecht aangeeft. Zij zijn van mening dat de gemeenschapsdienst bij hun zoon toch enigszins een gedragsverandering teweeg gebracht heeft. Dit merken ze omdat Brecht heeft voorgesteld om zijn verantwoordelijkheid op te nemen en de schadevergoeding zelf te betalen.

Diezelfde dag na het gesprek met Brecht en zijn ouders, neem ik telefonisch contact op met de consulent van Brecht. Ik breng hem op de hoogte van het incident en het gevolg dat hieraan verbonden is. De consulent zal dit melden bij de Jeugdrechter, zodat ook deze op de hoogte is van de stand van zaken.

Tenslotte maak ik het stopzettingsverslag voor de Jeugdrechter op. In het stopzettingsverslag komen volgende items aan bod:

- het chronologische verloop van de gemeenschapsdienst
- aantal gepresteerde uren
- reden van de stopzetting
- bespreking van de gepresteerde uren op de prestatieplaats

Een kopie van het stopzettingsverslag wordt aan Brecht en zijn ouders bezorgd. Deze hebben bij een stopzettingsverslag geen inspraak om veranderingen/aanpassingen aan te brengen. Indien Brecht en/of zijn ouders toch veranderingen/aanpassingen willen aanbrengen, dan moet Brecht zelf een brief hiervan opstellen en aan de Jeugdrechter bezorgen. Tenslotte verstuur ik één exemplaar van het stopzettingsverslag naar de consulent van Brecht en één exemplaar naar de Jeugdrechter. Op basis hiervan zal de Jeugdrechter beslissen wat er verder met het dossier van Brecht zal gebeuren.

6.4.4. Overleg

Gezamenlijke thema's / activiteiten team herstelbemiddeling, gemeenschapsdienst en SIB-M:

25/01/05: bespreking nieuw ontwerp jeugdwet

31/01/05: slachtofferonthaal en slachtofferbejegening

28/11/05: verwerkingsproces slachtoffers

6.4.5. Team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg

Sinds de opstart van gemeenschapsdienst op jeugdrechtbankniveau binnen BAAL werd er geopteerd om vanuit samenwerking met verschillende diensten de uitvoering van deze gemeenschapsdienst in alle Limburgse gemeenten te verzekeren. Vanuit deze samenwerkingsoptie kwam de huidige samenstelling van het Team Gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg tot stand.

6.4.5.1. De samenstelling van het team

De partners voor deze samenwerking zijn:

Justitie - antenne Genk voor de politiezone GAOZ (Genk-As-Opglabbeek-Zutendaal) in de persoon van Olga Schrooten.

Dienst Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen Maasmechelen voor de gemeente Maasmechelen in de persoon van Cindy Cuppens tot juni 2005. Vanaf juli 2005 neemt Nikki Cornelissen deel aan het team.

Dienst Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen Lanaken voor de gemeente Lanaken in de persoon van Johnie Nijs.

Dienst Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen Hasselt voor de stad Hasselt en de zuidelijke helft van het gerechtelijk arrondissement Hasselt in de persoon van Lies Lenaerts.

Dienst Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen Beringen voor de stad Beringen en de noordelijke helft van het gerechtelijk arrondissement Hasselt in de personen van Els Coninx en Martine Van Erom.

Naast de begeleiders van BAAL neemt ook de coördinator van BAAL systematisch deel aan de teammomenten.

6.4.5.2. De inhoud van de teamvergaderingen

BAAL is verantwoordelijk voor de gecoördineerde uitvoering en alzo ook voor de maandelijkse teamvergaderingen. Bernadette Claes zit het team voor.

Dit team zit rond tafel vanuit de volgende basisvisie:

- ◆ Als team gemeenschapsdienst hebben we gekozen om het **herstelgerichte in een gemeenschapsdienst te exploreren** zonder hierbij afbreuk te doen aan de betekenisaders die de jongeren er aangeven want in hun beleving is dit vaak een strafbeleving.

- ◆ Binnen het hele herstelconcept en gemeenschapsdienst is **communicatie en het communicatieproces** een sleutelwoord
- ◆ We willen herstel een kans geven door het **als doel op zich** te stellen, uitgangspunt is dat er iets moet hersteld worden.
- ◆ **Verplichte oplegging en herstel** houdt geen tegenstelling op zich in. Het geeft normverduidelijking en respecteert de jongere als rechtspersoon. Het is een manier om iedere jongere iets goed te laten maken Ook al is de bedoeling van de Jeugdrechter niet altijd iets te herstellen toch zou dit een signaal kunnen zijn.
- ◆ **Samenleving en herstel**
Het uitvoeren van een gemeenschapsdienst kan een functie hebben in het herstel naar de samenleving toe. Daar waar herstelbemiddeling zich vooral focust op het communicatieve proces tussen dader en slachtoffer kan gemeenschapsdienst bijdragen in de focus op de samenleving. Samenleving blijft een abstract gegeven binnen heel het communicatieve proces. Het in beeld brengen van de schade aan de samenleving is zeer specifiek verbonden aan de jongere en zijn/haar context. Binnen ieder individueel communicatief proces kan schade aan de samenleving een plaats krijgen.

De teamvergadering bestond in 2005 uit:

Vaste teampunten:

- opvolging verslagen,
- terugkoppeling van de stand van zaken arrondissementeel,
- dossierbespreking,
- bespreking van thema's,
- varia (terugkoppeling extern overleg, planning vorming en themadagen, ...).

De volgende themabesprekingen:

- organisatie van info-en waarderingsmoment 'Prestatieplaatsen in de kijker',
- ontwikkeling Nieuwsbrief prestatieplaatsen,
- vormingsbehoeften,
- evaluatie binnen de procedure van gemeenschapsdienst,
- opmaak stappenplan toekomstige begeleider gemeenschapsdienst,
- opmaak draaiboek inzake procedure.

◆ **Aandachtstrekker:**

Info -en waarderingsmoment 'Prestatieplaatsen in de kijker' 20 april 2005

Op deze namiddag verwelkomde het team gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg de Limburgse prestatieplaatsen die zich reeds jarenlang vrijwillig engageren voor minderjarigen die een gemeenschapsdienst moeten uitvoeren.

Naast het uiten van onze waardering wilden we ook graag wat informatie en achtergrond over gemeenschapsdienst meegeven aan de prestatieplaatsen.

Het programma zag er als volgt uit:

13.30 uur	Ontvangst
14.00 uur	Welkom door coördinator BAAL, mevr. Ilse Jaspers
14.10 uur	Woordje vanuit de provincie door Gedeputeerde Welzijn en Volksgezondheid, mevr. Sonja Claes
14.20 uur	Gerechtigd kader van gemeenschapsdienst voor minderjarigen geschetst door Parketmagistraat in Jeugdzaken, mevr. Bex
14.40 uur	Gemeenschapsdienst door de ogen van de jeugdrechter door de Jeugdrechter te Hasselt, dhr. Helsen
15.00 uur	Mogelijkheid tot stellen van vragen
15.10 uur	Gemeenschapsdienst in de praktijk - filmpje met situaties
15.20 uur	Afsluiting
15.30 uur	Receptie

Van de 150 uitgenodigde prestatieplaatsen mochten we een 90-tal aanwezigen ontvangen. Ook de lokale pers zorgden via een radio-interview en een krantenartikel voor de nodige onderbouw.

In het verlengde van deze namiddag bracht het team gemeenschapsdienst in juli en december 2005 de eerste twee edities uit van de nieuwsbrief 'Prestatieplaatsen in de kijker'. Daarnaast zal het concept van 'Prestatieplaatsen in de kijker' als vormings -en waarderingsmoment een vervolg kennen.

6.4.5.3. Wijze van triëring dossiers

De triëring van de dossiers gemeenschapsdienst op jeugdrechtbankniveau gebeurt verschillend in de arrondissementen Hasselt en Tongeren.

Voor wat betreft het arrondissement Tongeren krijgt BAAL de begeleidingsopdracht rechtstreeks vanuit de jeugdrechtbank via een afschrift van het vonnis of de beschikking. Vervolgens wordt de begeleidingsopdracht voor wat betreft de aangemelde jongeren vanuit de gemeenten Maasmechelen, Lanaken en Genk-As-Opglabbeek-Zutendaal doorgestuurd naar de AGM-diensten die in deze gemeenten/stad werkzaam zijn. De uitvoering van de gemeenschapsdiensten van de overige gemeenten van het arrondissement neemt BAAL voor zijn rekening.

Voor wat betreft het arrondissement Hasselt neemt de hoofdconsulent van de Sociale Dienst de triëring voor zijn rekening. De verdeelsleutel hierbij is een evenredig aantal dossiers per dienst, nl. AGM-dienst van de stad Hasselt, AGM-dienst van de stad Beringen en BAAL, waarbij de dossiers dienstverlening op Parketniveau (enkel uitgevoerd door de 2 AGM-diensten) mee in rekening worden genomen. De Sociale Dienst maakt vervolgens een afschrift van het vonnis of de beschikking over aan de betreffende dienst.

Door het verschil in wijze van triëring tussen de beide arrondissementen is de verdeling van dossiers ook geen agendapunt op de teams Gemeenschapsdienst minderjarigen Limburg.

Overzicht doorverwezen dossiers gemeenschapsdienst op jeugdrechtbankniveau in 2005 per partner in Team Gemeenschapsdienst.

	Uitvoerende dienst	Aantal dossiers GD
Arrondissement Tongeren	BAAL	24
	Justitie-antenne Genk	4
	AGM Lanaken	1
	AGM Maasmechelen	9
Arrondissement Hasselt	BAAL	36
Totaal		74

6.4.6. De praktijk van gemeenschapsdienst: dossiers.

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in 2005 bij BAAL aangemeld werden en waarin gemeenschapsdienst opgelegd werd. De dossiers situeren zich op het niveau van de jeugdrechtbank.

In deze dossiers stelden de jeugdrechters van Hasselt en Tongeren de minderjarigen onder toezicht met als voorwaarde:

“een prestatie van opvoedkundige of filantropische aard te leveren in verhouding tot zijn leeftijd en middelen, meer bepaald:

een gemeenschapsdienst van ... aantal uren uit te voeren”.

TABEL 1. AANTAL DOSSIERS

	Afgesloten	Lopend	Totaal
Aangemeld voor 01/01/'05	29	0	29
Aangemeld tussen 01/01/'05 tem 31/12/'05	48	26	74
Totaal	77	26	103

In 2005 werden er 74 jongeren (dossiers) aangemeld: 48 dossiers hiervan werden reeds uitgevoerd en afgesloten, 26 dossiers zijn nog niet volledig uitgevoerd en/of afgesloten. Daarnaast werden 29 dossiers, die reeds in 2004 aangemeld werden, afgesloten in 2005.

Tabellen 2 t.e.m. 10 handelen enkel over de 74 dossiers die in 2005 aangemeld werden. De aanmelding heeft betrekking op het ontvangen van de begeleidingsopdracht door BAAL, door middel van een doorverwijzingsformulier van de consultant van de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank of via een afschrift van een vonnis of beschikking.

TABEL 2. ARRONDISSEMENT DADERS

Totaal	74	100%	Vonnissen of beschikking
Hasselt	36	48,65%	20 vonnissen en 16 beschikkingen
Tongeren	38	51,35%	28 vonnissen en 10 beschikkingen

Er is ongeveer een evenwicht in aantal doorverwijzingen: 36 dossiers vanuit de Jeugdrechtbank van Hasselt en 38 van Tongeren. Bij die 74 dossiers gaat het over 48 vonnissen en 26 beschikkingen.

TABEL 3. COMBINATIE MET ANDERE MAATREGELEN

	Aantal	%
Totaal aantal dossiers	74	87,84
Combinatie met Herstelbemiddeling	0	0
Combinatie met Leerproject	9	12,16

Er werden in 2005 9 dossiers in combinatie met het leerproject Slachtoffer in Beeld-Minderjarigen aangemeld op BAAL. Deze combinatie-dossiers komen verder aan bod in punt 6.5.

TABEL 4. LEEFTIJD DADERS

Leeftijd bij de aanmelding	Aantal	%
12	1	1,35
13	2	2,70
14	7	9,45
15	10	13,5
16	18	24,30
17	33	44,55
18	3	4,05
Totaal aantal dossiers	74	100%

De overgrote meerderheid van de aangemelde jongeren zijn 17 jaar. Zelfs 3 jongeren waren reeds meerderjarig op het moment van de aanmelding. De gemiddelde leeftijd van de jongeren is 16,1.

We kiezen ervoor om in deze tabel de leeftijd op het moment van de aanmelding weer te geven omdat we niet altijd beschikken over de exacte datum waarop de feiten zijn gepleegd.

TABEL 5. ETNISCHE AFKOMST DADERS

	Aantal	%
Afrikaans	1	1,35
Belgisch	40	54,05
Ex-Joegoslavisch	1	1,35
Italiaan	3	4,05
Marokkaans	10	13,51
Nederlander	2	2,7
Russisch	2	2,7
Tunesisch	2	2,7
Turks	13	17,57
Totaal	74	100%

In het registratiesysteem dat voor alle Vlaamse diensten is gecreëerd, wordt ervoor geopteerd om te registreren op etnische afkomst. Dit is niet hetzelfde als nationaliteit.

TABEL 6. GESLACHT DADERS

	Aantal	%
M	68	91,89%
V	6	8,11%
Totaal	74	100%

Van de 74 aangemelde jongeren is 91,89 % van het mannelijke geslacht. In vergelijking met vorig jaar is er een verdubbeling van het aantal meisjes (4,08% in 2004).

TABEL 7. AANTAL EN AARD VAN DE FEITEN

Kwalificatie	Aantal uren	Verwijzer	Totaal aantal jongeren
Afpersing	48 u	T	1
Afpersing + opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal	25 u	H	1
Afpersing + opzettelijke slagen en verwondingen	20 u	H	1
Beschadigingen + diefstal + poging tot inbraak + opzettelijke brandstichting	48 u	T	1
Bedreigingen + opzettelijke slagen en verwondingen + vernieling + brandstichting + drugsbezit	30 u	H	1
Diefstallen +diefstal met geweld	40 u	T	1
Diefstallen auto + handtasdiefstallen + ontvluchting	50 u	H	1
Diefstal met geweld	60 u * 40 u 40 u 40 u	T H H H	4
Diefstal met geweld met verzwarende omstandigheden	60 u 50 u	H H	2
Diefstal met geweld + diefstal + agressie tegen politieagent	30 u	H	1
Diefstallen + gewone diefstal + opzettelijke slagen en verwondingen	50 u	T	1
Diefstal met geweld + verboden wapenbezit	50 u	H	1
Diefstal + steaming	70 u *	H	1
Diefstal + rijden met overdreven snelheid + rijden zonder rijbewijs	32 u	T	1
Diefstal met verzwarende omstandigheden (braak en/of inklimming)	30 u 32 u 20 u 40 u 60 u 100 u 50 u 50 u 50 u	T T H T T T H H T	9
Drugbezit + -handel	48 u	T	1
Drughandel	60 u	T	1
Drughandel + -gebruik + verboden wapenbezit	60 u	T	1
Gewone diefstal	20 u 32 u	H T	2
Gewone fiets- en motodiefstal	25 u 32 u 32 u 32 u	H T T T	4
Handtasdiefstal met geweld	60 u	T	1

Opzettelijke brandstichting	80 u	T	1
Opzettelijke brandstichting + diefstal met braak + beschadigingen	48 u	T	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	20 u 20 u 20 u 32 u 20 u 10 u 40 u 40 u	H H T T H H H H	8
Opzettelijke slagen en verwondingen + bedreigingen	15 u	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal met braak	30 u	H	1
Opzettelijke slagen en verwondingen + diefstal + verboden wapendracht	30 u	H	1
Opzettelijke vernielingen	16 u 32 u 16 u 16 u 32 u 30 u 40 u	T T T T T H H	7
Smaad aan de politie	30 u	H	1
Steaming	100 u 30 u * 48 u	T H T	3
Steaming + aanranding van de eerbaarheid	60 u	H	1
Steaming + afpersing + mondelinge bedreigingen	120 u	T	1
Steaming + diefstal met braak	120 u	T	1
Steaming + poging tot steaming + vermoeden diefstal	20 u *	H	1
Valsmunterij	100 u	H	1
Valsmunterij + zedendelicten	40 u *	H	1
Verboden wapendracht + vernieling	32 u	T	1
Winkeldiefstal	50 u 40 u	H T	2
Winkeldiefstal + drugbezit	24 u	T	1
Winkeldiefstal met geweld	30 u *	H	1
Zware geweldsdiefstal	60 u * 60 u *	T T	2
Algemeen totaal		36 Hasselt 38 Tongeren	74

* in 2005 waren er 9 combinatiedossiers: in deze dossiers werd naast gemeenschapsdienst ook het leerproject Slachtoffer in Beeld – minderjarigen opgelegd (zie ook punt 6.5.) Enkele jongeren pleegden meerdere feiten, waarvoor in één keer een maatregel en/ of combinatie uitgesproken werd.

TABEL 8. AANTAL UREN GEMEENSCHAPSDIENST OPGELEGD PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT

Gerechtelijk arrondissement	Aantal uren gemeenschapsdienst
Gerechtelijk arrondissement Hasselt	1 x 10 u 1 x 15 u 11 x 20 u 4 x 25 u 16 x 30 u 8 x 40 u 2 x 48 u 7 x 50 u 3 x 60 u 2 x 70 u 1 x 100 u
Gerechtelijk arrondissement Tongeren	1 x 15 u 3 x 16 u 2 x 20 u 1 x 24 u 1 x 30 u 12 x 32 u 3 x 40 u 8 x 48 u 4 x 50 u 8 x 60 u 2 x 80 u 2 x 100 u 5 x 120 u
Totaal aantal uren	4696 u
Minimum opgelegd aantal uren	10 u
Maximum opgelegd aantal uren	120 u
Gemiddeld aantal uren per minderjarige	63,46 u

Van de 4.696 uren gemeenschapsdienst werden 2.011 uren opgelegd in het gerechtelijk arrondissement Hasselt en 2.685 uren in Tongeren. In Limburg werd er gemiddeld 63,46 uren gemeenschapsdienst opgelegd per minderjarige (in 2004: 42,29 uren).

In gerechtelijk arrondissement Hasselt werd er in 2005 gemiddeld 35,91 uren opgelegd (in 2004: 33,7 uren) en in Tongeren werd er gemiddeld 57,13 uren opgelegd (in 2004: 49,9 uren). Dit is dus een stijging in Hasselt en Tongeren van het gemiddeld aantal uren gemeenschapsdienst dat opgelegd werd.

In 2003 en 2004 was er telkens een lichte daling van het gemiddeld aantal uren voor beide arrondissementen.

TABEL 9. DIENSTEN DIE VOOR DE BEGELEIDING VAN DE GEMEENSCHAPSDIENST INSTONDEN

	Uitvoerende dienst	Aantal dossiers GD
Arrondissement Tongeren	BAAL	23
	Justitie-antenne Genk	4
	AGM Lanaken	1
	AGM Lier	1
	AGM Maasmechelen	9
Arrondissement Hasselt	BAAL	36
Totaal		74

In de begeleiding van de uitvoering van gemeenschapsdienst werkt BAAL in het gerechtelijk arrondissement Tongeren samen met de Justitie-antenne Genk, AGM Lanaken en AGM Maasmechelen. BAAL heeft in 2005 ook samengewerkt met AGM Lier.

In het gerechtelijk arrondissement Hasselt staat BAAL samen met AGM Beringen en AGM Hasselt in voor de begeleiding van de uitvoering.

Dit betekent dat:

- voor wat betreft het gerechtelijk arrondissement Tongeren: BAAL de begeleidingsopdracht van minderjarigen woonachtig in de gemeenten Genk, Lanaken en Maasmechelen doorgeeft aan de desbetreffende AGM-diensten. Deze diensten volgen de uitvoering op en nemen ook de rapportering voor hun rekening, die vervolgens wel vanuit BAAL naar de verwijzer vertrekt.

- voor wat betreft het gerechtelijk arrondissement Hasselt: de triëring gebeurt door de hoofdconsulent van de Sociale dienst van de Jeugdrechtbank van Hasselt op basis van een proportionele verdeling. BAAL doet enkel de begeleidingen van minderjarigen op jeugdrechtbankniveau. AGM Beringen en AGM Hasselt volgen ook dossiers gemeenschapsdienst op parketniveau op.

In 2005 stond BAAL in voor 59 van de 74 dossiers op jeugdrechtbankniveau. In het arrondissement Tongeren waren er 23 aanmeldingen van jongeren die niet gehuisvest zijn in de gemeenten waar er een AGM-dienst is. De begeleiding van deze jongeren werd opgenomen door BAAL aangezien BAAL instaat voor de blinde vlekken in dit gerechtelijk arrondissement.

In het arrondissement Hasselt voerde BAAL alle 36 dossiers uit.

TABEL 10. VERLOOP VAN DE DOSSIERS

Verloop van de CD	Aantal dossiers CD
Afgerond	71
Niet gestart	1
Stopgezet	2
Totaal	74

Twee dossiers werden stopgezet: één omdat de jongere weigerde te starten met werken, één omdat de jongere tijdens het eerste huisbezoek reeds bedreigend gedrag stelde t.o.v. de begeleider. Eén dossier werd niet opgestart omdat de jongere voor lange tijd werd geplaatst in Mol.

TABEL 11. PERIODES

In deze tabellen gaat het over alle dossiers die in 2005 afgesloten werden. M.a.w. 29 dossiers die reeds in 2004 opgestart werden en 48 dossiers die in 2005 aangemeld werden.

Tabel 11.a) Datum van uitspraak maatregel - datum van aanmelding

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	77	%
Eén van de twee data niet ingevuld	0	0%
0 tot 1 maanden	69	89,61%
1 tot 2 maanden	6	7,79%
2 tot 3 maanden	1	1,3%
3 tot 4 maanden	1	1,3%

- Gemiddelde: 11 dagen
- Minimum: 0 dagen
- Maximum: 111 dagen

Tabel 11.b) Datum van aanmelding - datum van kennismakingsgesprek

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	77	%
Eén van de twee data niet ingevuld	0	0%
0 tot 1 maanden	50	64,94%
1 tot 2 maanden	16	20,78%
2 tot 3 maanden	7	9,09%
3 tot 4 maanden	3	3,9%
6 tot 7 maanden	1	1,3%

- Gemiddelde: 33 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 205 dagen

Tabel 11.c) Datum van kennismakingsgesprek - datum start effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	77	%
Eén van de twee data niet ingevuld	2	2,6%
0 tot 1 maanden	38	49,35%
1 tot 2 maanden	21	27,27%
2 tot 3 maanden	9	11,69%
3 tot 4 maanden	3	3,9%
4 tot 5 maanden	3	3,9%
7 tot 8 maanden	1	1,3%

- Gemiddelde: 40 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 218 dagen

Tabel 11.d) Datum start effectieve uitvoering - datum einde effectieve uitvoering

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	77	%
Eén van de twee data niet ingevuld	2	2,6%
0 tot 1 maanden	65	84,42%
1 tot 2 maanden	9	11,69%
2 tot 3 maanden	1	1,3%

- Gemiddelde: 14 dagen
- Minimum: 1 dagen
- Maximum: 81 dagen

Tabel 11.e) Datum einde effectieve uitvoering - datum versturen eindverslag naar verwijzer

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	77	%
Eén van de twee data niet ingevuld	2	2,6%
0 tot 1 maanden	42	54,55%
1 tot 2 maanden	22	28,57%
2 tot 3 maanden	8	10,39%
3 tot 4 maanden	3	3,9%

- Gemiddelde: 33 dagen
- Minimum: 2 dagen
- Maximum: 119 dagen

Tabel 11.f) Datum aanmelding - datum versturen eindverslag

Duur in maanden	Aantal dossiers	
Totaal	77	%
Eén van de twee data niet ingevuld	0	0%
1 tot 2 maanden	9	11,69%
2 tot 3 maanden	22	28,57%
3 tot 4 maanden	14	18,18%
4 tot 5 maanden	14	18,18%
5 tot 6 maanden	9	11,69%
6 tot 7 maanden	4	5,19%
7 tot 8 maanden	2	2,6%
8 tot 9 maanden	2	2,6%
9 tot 10 maanden	1	1,3%

- Gemiddelde: 118 dagen
- Minimum: 33 dagen
- Maximum: 294 dagen

6.5. Combinatie van gemeenschapsdienst en het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen : dossiers

De onderstaande tabellen geven een overzicht van de dossiers die in het jaar 2005 bij BAAL werden aangemeld en waarin een combinatie van gemeenschapsdienst en het leerproject Slachtoffer in Beeld – Minderjarigen werd opgelegd. De gecombineerde aanmelding in deze dossiers staat wel in één beschikking/vonnis. Naast deze 9 dossiers zijn er ook jongeren die zowel het leerproject SIB-M als gemeenschapsdienst krijgen opgelegd, maar dit is dan voor verschillende feiten en ze worden dan ook aangemeld in verschillende beschikkingen of vonnissen.

In één van deze 9 dossiers werd de begeleiding van de gemeenschapsdienst opgenomen door AGM Lier en de begeleiding van het leerproject SIB-M door de collega's van BIC in Mechelen. Dit omwille van het feit dat de verblijfplaats van deze jongere in het gerechtelijk arrondissement Mechelen was.

De afzonderlijke gegevens zijn ook terug te vinden onder punt 6.3.7. en 6.4.6. bij de bespreking van de praktijk van het leerproject SIB-M en gemeenschapsdienst.

De onderstaande tabellen zijn allemaal gebaseerd op deze 9 combinatie-dossiers.

TABEL 1. AANTAL EN VERLOOP DOSSIERS

Periode	Aantal gecombineerde dossiers
Aangemeld en afgesloten in 2005	5
Aangemeld in 2005 en nog lopende	4
Totaal	9

In 2005 werden er, met 9 dossiers, opnieuw meer combinatie-dossiers aangemeld. In 2004 waren dit er slechts 4. In 2002 en 2003 waren dit er telkens 10.

Bij de 4 nog lopende dossiers is in één dossier de uitvoering van de gemeenschapsdienst reeds opgestart maar nog niet afgerond en deelname aan het leerproject opgeschort. Dit laatste wil zeggen dat de jongere mee is gestart in een leerproject, maar wegens ziekte en de daaruit volgende afwezigheid opnieuw zal moeten starten. In de andere 3 dossiers is noch de deelname aan het leerproject noch de uitvoering van de gemeenschapsdienst opgestart.

TABEL 2. DE VERWIJZENDE INSTANTIE

Verwijzer	Aantal dossiers	Aantal vonnissen of beschikkingen
Jeugdrechtbank Hasselt	5	3 beschikkingen en 2 vonnissen
Jeugdrechtbank Tongeren	4	3 beschikkingen en 1 vonnis
Totaal	9	6 beschikkingen en 3 vonnissen

De gegevens over de aard van de feiten van deze dossiers is terug te vinden in tabel 8 van de cijfergegevens van het leerproject en tabel 7 bij gemeenschapsdienst.

TABEL 3. LEEFTIJD VAN DE DADERS OP HET MOMENT VAN DE AANMELDING

Leeftijd	Aantal daders
14 jaar	1
15 jaar	0
16 jaar	3
17 jaar	5
Totaal	9

TABEL 4. GESLACHT VAN DE DADERS

Geslacht	Aantal daders
Mannelijk	9
Vrouwelijk	0
Totaal	9

TABEL 5. ETNISCHE AFKOMST VAN DE DADERS

Etnische afkomst	Aantal daders
Belgisch	5
Turks	3
Marokkaans	1
Totaal	9

Hierbij willen we nogmaals opmerken dat 'etnische afkomst' niet verwijst naar de nationaliteit van de betrokken minderjarigen.